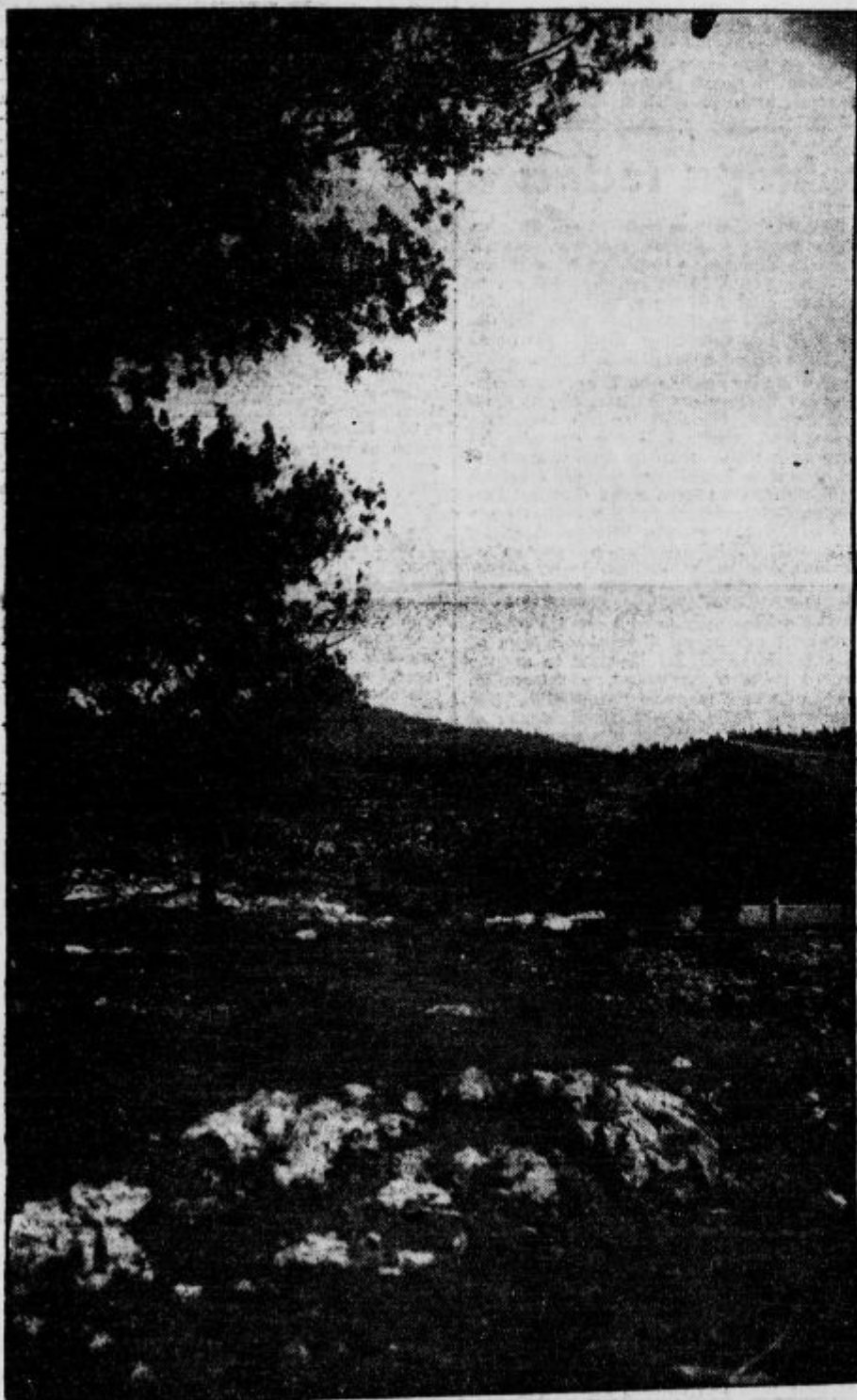

Dom i ljub

V Ljubljani 8. decembra 1943

56 - Štev. 47

"Slovenčev koledar"
v vsako hišo!

Nanos: staja na Ravniku

Ko kuješ svoj značaj

Velika škodljivka

Nečistost je velika škodljivka, ki uničuje le-
poto mladega življenja.

Francoski krščanski pisec Lacordaire pravi: »Pohota se nenehoma upira našemu življenju. Brez vsakršne koristi nam srka naše najboljše sile. Kdo še v življenju ni srečal mladega človeka, kateremu se je gubančilo čelo, oči so mu bile udrtje, pogled nemiren in begajoč? Kaj se je temu mladenčcu zgodilo, da je tak? Kdo ga je tako zmaličil, da mu njegovih mladih let niti ne poznaš več?« Pisec odgovarja, da takega napravi nečistost.

Mnogo huje pa je, če tak mlad človek zaide v zanke zavržene ženske, ki je bila izgubila vso čast svojega ženskega spola. Koliko je bilo mladih fantov, ki so se v svojih mladih letih spoznali s kako zavrženko, a so si nalezli neozdravljivo bolezen, katera jih je glodala vse življenje ter prenesla svoje strupeno želo tudi na potomce. Kakor sta si alkohol in nečistost tolikokrat tesna druga, sta si prav tako sorodna po svojih zlih posledicah, ki so žlasti za potomce včasih strašne.

Poznamo ne le enega mladega moža, ki se je bil v mladih letih nesrečno spozabil ter ga zdaj razjeda ne le kesanje, marveč dejanska grda bolezen, kakršna je vsakomur v stud. Koliko je pa takih, ki so bolezen te vrste nekako pozdravili na svojem telesu, ki pa na tihem tli v njihovi krvi. Ko se tak človek oženi, včasih ostane brez potomcev, kar je še najmanjša nesreča. Včasih pa ima potomce, kateri nosijo potem vse življenje na sebi posledice očetove krivde. To je greh, ki se množuje v otrokih in otrok otrokih do četrtega kolena in še čez.

Znanec je pisec teh vrst pripovedoval, kaj je pred svetovno vojsko mlad človek doživel na graški kliniki. Tam je bil za zdravnika mlad zdravnik slovenskega rodu, ki je tega znanca in sorodnika popeljal v neko sobo, kjer je ležal en sam bolnik. Zrak je bil strašen. Bolnik je bil čez in čez pokrit z belo rjuho. Zdravnik rjuho odgrne, da bi znanec videl bolnika. Pokazal se je strahoten prizor: Na postelji je ležal mlad mornar, ki je v Afriki dobil gnusno bolezen, katera ga je zdaj pri živem telesu razjedala. Prani koš je bil že docela razjeden, da je znanec razločno videl, kako je med mrenjami rahlo utripalo srce. To je bilo še zdravo ter se je edino še upiralo, da mladenič ni izdihnil, kar bi bila njegova rešitev.

Pred nekaj časa smo na tem mestu zapisali, da bi vlačuge, ki nam jih je dal ta čas, ki so se duševno in telesno zastrupile bodisi doma bodisi v hosti med komunisti, da bi take vlačuge nikdar ne smele roditi slovenskih otrok. — To je poslednja naša najvažnejša skrb. Take ženske je treba izločiti iz človeške družbe, prav tako pa tudi take moške. Trda je ta zahteva, bo marsikdo dejal, če pristavil, da bi tako ravnanje bilo zoper naša krščanska ljubezni do bližnjega. Mi pa pravimo: Krščanska ljubezen do bližnjega in ljubezen do naroda nam velevala, da od našega naroda odstranimo prav vse, kar bi utegnilo škodovati njegovi zdravi prihodnosti in prihodnjemu rodu. Usmiljenje zahtevate za tiste, ki so si tega zla sami krivi? Zakaj pa ne zahtevate usmiljenja za tiste nedolžne otročiče, ki bi iz takih očetov in mater že kot gnijoči hiralci prišli na svet? Zakaj ne zahtevate usmiljenja za vse tiste nesrečne zakonske druge, ki bi jih taki še okužili in uničili? Zakaj ne zahtevate usmiljenja za novi rod slovenskega naroda?

To boleznijo je Bog dopustil za strašni izgled, ki naj mlade ljudi varuje mladostnih zablod.

»Narod, ki bo to vojno izgubil, bo prenehal biti!«

Velik govor Führerja mladim častnikom

Führer je 29. novembra govoril pred skoraj 80.000 novo imenovanimi častniki. Pred mladimi častniškim naraščanjem vojske, vojnega mornarice, letalstva in vojaške SS je utemljal Führer vzroke ogromnega boja za biti ali ne biti, za svobodo in življenje nemškega naroda. Pojasnil je, da so židovske sile, ki stoje za britansko politiko, imele pri tem, ko so povzročile to vojno, predvsem cilj skupaj s Sovjetsko zvezo uničiti Nemčijo, da bi bila s tem lahko vsa Evropa prepuščena boljševizmu. Če bi Nemčija te vojne zase in za Evropo ne dobila, bi prišlo stepsko barbarstvo nad našo celino in bi jo kot nosilca in vir človeške kulture popolnoma uničilo.

V nasprotju z uničevalnimi načrti, ki jih narekuje židovsko sovražnost nemških nasprotnikov, je Führer pokazal na neomejeno odločenost nemškega naroda, zmagati v tem svetovno-zgodovinskem boju s skrajno vztrajnostjo in s skrajnim naporom vseh sil. Opozoril je novoimenovane mlade častnike, da spada danes k junaštvu in k trdnosti vojska tudi izpoved prepričanja politično izšolanega moža, ki ve, čemu se bije boj. Zakaj prav v tem strahovitem boju mora vsakega posameznika prevesti spoznanje, da ne gre le za vojaške spore med posameznimi državami, temveč za gigantiko borbo med narodi in rasami, v kateri bo zmagal en svetovni nazor in bo drugi neusmiljeno uničen. To znači, da bo narod, ki jo bo izgubil, prenehal obstajati. Zakaj od te vojne pričakovati kaj drugega, kot zmago ali poraz, bi bilo blazno. Zaradi tega mora tudi poslednjega nemškega vojaka prevesti prepričanje, da se ta grozna vojna, ki so jo hoteli nemški sovražniki,

ki so jo oni zakrivali in jo Nemčiji naprtili, spleč drugače ne more končati kot z nemško zmago. Nemci so pod vsemi pogoji tako tvorno kot osebnostno sposobni, vzdržati pred koalicijo svojih sovražnikov in zato je tudi razumljivo, da bodo Nemci na koncu to vojno dobili.

Na velikih in mogočnih dobah nemške zgodovine je pokazal Führer, da je zmaga le takrat kronala nemške zastave, kadar je bil narod pripravljen z eno samo neomajno vero v večno Nemčijo. Nemškemu narodu, kot tako često v preteklosti, tudi danes ne bo v njegovi borbi za svobodo in za bodočnost previdnost nitiesar podarila. Vse ti mora s trdnostjo svojih sinov izvojevati na bojiščih in v domovini, v najtežjih urah preizkušnje pa je važno, da črpajo moč, ki so poklicani za vodstvo, svojo vero v zmago iz svojega svetovnega nazora in da jo s svojim zgledom in s svojim obnašanjem znajo prenesti na svoje spremljevalce. Zaradi tega mora biti častnik obenem tudi nosilec politične volje v vojski. Vsak častnik se mora vedno zavedati, da je tam, kjer stoji in kjer se bori, usoda nemškega naroda in države zaupana njegovim rokam.

Vojni dogodki preteklega tedna

Sovražnik v Italiji odbit

Nemško uradno poročilo od 27. novembra namizanja, da je prejšnji dan na tem bojišču v glavnem mirno potekel, da pa so nemška letala ob alžirski obali potopila za 38.000 ton sovražnega ladjeva.

Nemško uradno poročilo od 29. novembra sporoča, da sovražnik na vzhodnem delu bojišča ob reki Sangro z močnimi silami napada. Angleške čete, ki so bile prejšnji dan vdrle, so bile s protisunkom vržene nazaj. Zajetih je bilo več ujetnikov.

Nemško uradno poročilo od 30. novembra se glasi, da je večeraj sovražnik po hudi pripravi z velikimi silami napadel nemško vzhodno krilo v dolini Sangro. Na drugih odsekih so njegovi bliski napadi bili zavrnjeni. Ob alžirski obali je nemško mračno brodovje vsega skupaj potopilo 50.000 ton sovražnega ladjeva.

Nemško uradno poročilo od 2. grudnia pravi, da se je na srednjem odseku izšlo več sovražnih napadov zoper nemške vzhodne postojanke. Na vzhodnem odseku je sovražnik svoje napade nadaljeval. Njegovi napadi so bili v krvavih bojih zavrnjeni.

Nemško uradno poročilo od 2. grudnia pravi, da so sovražni boji na vzhodnem bojišču začasnopopustili, le na enem odseku so sovražne sile še napadale. Bile pa so krvavo odbite. Nemška bojna letala pa so ob izlizu reke Sangro potopile več sovražnih motornih vozil ter celo sovražno baterijo.

Nemško uradno poročilo od 3. grudnia naglašja, da je sovražno topništvo ves dan močno obstreljevalo nemške postojanke na zahodnem delu. Na vzhodnem delu pa je sovražnik močno napadal, vendar so v hudih bojih bili vsi napadi prestreženi.

Uspešni obrambni boji v Rusiji

Nemško uradno poročilo od 29. novembra pripoveduje, da se je pri Perekopu izšlo več sovražnih napadov. Pri Nikopolju in v Dnjepru kolenu je sovražnik napadel z močnimi silami, pa so se le nekateri vdori posrečili, ki pa so bili takoj zajezeni. Sovražnik je tukaj izgubil 107 oklepnikov. Hudi boji so bili južno od Kremenčuka, kjer so Nemci odbili napade več sovjetskih divizij, na kar so sami prešli v protinapad. Pri Čerkasih, Kijevu in Korostenu so srditi boji. — Nemci so zahodno od Kijeva izvedli uspešen protinapad. Dne 27. in 28. novembra je sovražnik na južnem odseku bojišča izgubil 72 letal. Novi boji so se razvili pri Gomelu, kjer Nemci prehajajo v protinapade, dasi je tam veliko blato in slabo vreme.

Nemško uradno poročilo od 30. novembra navaja, da so sovražni sunki pri Perekopu ostali brez uspeha, da so pa sovražni napadi pri Nikopolju in v Dnjepru kolenu nekoliko oslabil. Hudi boji so bili napadi severno od Krivega Roga in južno od Kremenčuka. Nemci so tukaj izvedli protinapad, v katerem so zarinili 80 sovražnih

topov. Boji pri Čerkasih so postali hujši. Zahodno od Kijeva nemški protinapad rodi nove uspehe. Pri Kijevu in Žitomiru so sovjeti od 9. do 28. novembra izgubili nad 20.000 mrtvih, 4800 ujetnikov, 603 oklepnike, 1505 topov, 1042 strojne, 275 metalev min, 554 protitankovskih pušk. Pri Gomelu se hudi boji nadaljujejo. Nemški protisunki so sovražniku prizadeli tukaj hude izgube.

Nemško uradno poročilo od 1. grudnia razglaja, da so pri Herzonu nemški lovci izvedli protinapad na sovražne postojanke ter vrgli sovražnika daleč nazaj proti vzhodu. V Dnjepru toku, pri Krivem rogu in Kremenčuku je sovražnik strašno napadal. Nemci so izvršili protinapade, v katerih so odbili ali zajeli vdorna mesta. Tudi pri Čerkasih so nemški grenadirji prešli v protinapad, v katerem je bila ena sovražna skupina obkoljena, druga pa uničena. Med Berezino in Pripetom sovražnik hude pritiska, vendar so njegovi napadi bili prestreženi. Hudi boji so bili na smolenski cesti.

Nemško uradno poročilo od 2. grudnia omenja hud napadalni poskus pri Kremenčuku, kjer pa je bil sovražnik odbit. Pri Čerkasih so nemške čete izvedle uspešen protinapad, v katerem so osvobodile nemški grenadirski polk št. 105, ki je bil obkoljen ter se je junaško branil, dokler ni prišla pomoč. Pri Berezini so bile sovražne sile vržene nazaj. Na smolenski cesti divja huda bitka ter so tukaj Nemci izvajali nov obrambni uspeh. Meseca novembra je bilo na vzhodnem bojišču sestreljenih 865 sovjetskih letal.

Nemško uradno poročilo od 3. grudnia govori, da je zaradi naličja bojevanja nekoliko ponehalo. Pri Kremenčuku in Čerkasih so bili boji živahnejši ter je tukaj bilo zbitih 26 sovražnih oklepnikov. Tudi pri Gomelu je sovražnik pritisk slabejši. Pač pa so pri Smolensku hudi boji. Tu je napadalo 31 sovražnih divizij.

Oklic generala Rupnika za zimsko pomoč

Ljubljancem!

Začenjam pokret za Zimsko pomoč. Namen mojega dobrodelnega zasnuka je:

Nihče ne sme biti brez dela brez lastne krivde, nihče ne sme stradati, če ne more delati.

V tem je zapopadana vsa moja zamisel. Za delo je treba sredstev, prav tako moramo skrbeti za ljudi, ki delati ne morejo.

Dobro poznam namere in misli dobrih, dobrasrčnih ljudi. Vem: nekateri že težko čakajo prilike, da se oddolže svoji socialni dolžnosti. Kajti tu ne gre za miloščino, tu ne gre za skromen milodar, tu gre za socialno dolžnost imovitega napram ubožnemu, ubožnemu brez lastne krivde. Teh dobrasrčnih ljudi je večina! Hvala Bogu! Manjšino bom dosegel z drugimi sredstvi, prav tako sem odločen zatreti vse, kar bi sicer oviralo mojo zamisel. Nikogar ne bo, na katerega vrata ne bi potrkalo vprašanje zimske pomoči. Za ta pokret sem postavil po-

sebn organizacijo Zimska pomoč, ki ima dolžnost za vse nujne zimske potrebe pribaviti potrebna sredstva.

Vsega občudovanja vreden zgled imamo v Zimski pomoči Reicha. Ljubljancem! V tem pogledu ne bomo zaostajali. Časi so izredni. Izredni časi rode izredne potrebe, izredne potrebe zahtevajo izredna sredstva. Treba je teh izrednih sredstev, izredna sredstva pa dobimo samo po izredni poti.

Upam in trdno pričakujem, da boste to mojo namero vsi odobrvali in vsi pomagali, da v vsakem oziru uspe: uspe gmojno, da bomo poskrbeli siromake, a uspe tudi moralno, da bodo pokazali imovitejši, pokazali neprisluseno in radodarno, da se čutijo za člane človeške družbe, da se zavedajo pomena evangelijskih besed:

»Bodite usmiljeni, da boste usmiljenje dosegli!«

Z božjo pomočjo grem na delo in vem, da bo imelo uspeh.

Ameriški škofje zoper moskovsko konferenco

Kakor poroča ženevski švicarski list »Tribune« so katoliški škofje v Združenih državah severne Amerike začeli močno nastopati zoper sklepe moskovske konference, kjer je bilo menda sklenjeno, da bo po vojni Amerika sodelovala s Sovjeti. Škofje so se izrekli zoper vsakršno povojno sodelovanje Amerike s Sovjeti, ker s komunizmom ni mogoče nobeno sodelovanje. List dodaja, da bi to katoliško stališče utegnulo v Ameriki imeti velike posledice.

Smrtna kazen zadene v Nemčiji vsakogar

ki se na odvraten način pregreši v pravnem pogledu. Take grehe si je nakopal že večkrat kaznovani 28letni Jožef Seeberger iz Grada. Po hotneži je zlasti letošnje poletje po kopališčih nadlegoval mladino. Posebno sodišče ga je pred kratkim obsodilo na smrt.

Najlepše božično darilo je:

„IVANHOE“

zgodovinski roman v slikah, katerih je 105 v knjigi.

Broširana knjiga stane 35 lir, v polplatno vezana 45 lir, v celo platno in na lepem papirju pa 80 lir.

Nova žrtev mladih borcev zoper komunizem

Danilo Capuder padel kot junak za vero in dom

V petek, dne 3. decembra je bil poveljnik posadke Danilo Capuder ranjen. Rana je bila smrtna in čez dobro uro je Danilo v naročju prijatelja-borca, ki mu je pomagal obuditi popolno kesanje, izdihnil svojo dušo. Danilo Capuder je doma iz znane in odlične ljubljanske družine gimnazijskega ravnatelja dr. Karla Capudra. Družina Capudrovih je za sveto in narodno stvar žrtvovala že sina Gabrijela, ki so ga komunisti ustrelili v Kočevju. Poleg sinov Gabrijela in Danila je Capudrova družina žrtvovala že vrsto drugih ožjih sorodnikov.

Danilo je bil eden prvih prostovoljcev v boju proti komunizmu, saj je s svojim udejstvovanjem začel že v poletju 1941 in od takrat naprej ni niti za trenutek popustil. Zaradi svoje protikomunistične vneme so ga badoljevske oblasti v letu 1941 in 1942 večkrat zaprle. Bež ko se je začela domača samoobramba, je bil Danilo eden prvih, ki je zgrabil za orožje. Najprej je organiziral protikomunistično posadko na Polici. Fante je sam usposobil za borbo in že po nekaj dneh pripravil prve pohode proti komunistom. Spomladi 1943 pa je

ustanovil posadko v Šmarju in nato v St. Jurju. Povsod je delal naglo in učinkovito, izkazal se je kot organizator in kot poveljnik. Po razpustu njegove edinice je zbral fante iz »Mlačeva in šel z njimi v grad Boštanj, kjer so ga pa presenetili komunisti. Junaško jih je odbil in ko so nastopili komunisti z italijanskim topništvom, je napravil izpad in svojo četico rešil. Prebil se je v Ljubljano, kjer se je pa takoj javil med domobranci. Kmetki fante so v njem gledali legendarnega junaka in ni ga bilo večjega odlikovanja za fante, kot če je bil dodeljen Capudrovi edinici. Bil je ponos slovenskih domobrancev.

Mnogo je že sedaj družin, ki so za rešitev slovenskega naroda žrtvovali svoje najboljše in svoje najdražje. Med temi družinami je težko preizkušena Capudrova družina med prvimi.

Družine, kakor so Capudrova in še druge, jasno dokazujejo, da tudi Ljubljana zna žrtvovati, kadar gre za dobro naroda. Družine, ki so žrtvovali svoje najboljše in najdražje, bodisi kmečke, bodisi mestne, so s temi žrtvami položile temelje za lepšo bodočnost prosto komunističnih nasilstev. Takih žrtev narod nikdar ne bo pozabil.

»Resnica in poštenost nas bosta ozdravili!«

Govor ravnatelja Iv. Dolenc v Novem mestu

V nedeljo dne 28. novembra je v Novem mestu bilo veliko zborovanje vseh poštenih Slovencev. Med drugimi je govoril tudi ravnatelj Ivan Dolenc, ki naj njegov govor zaradi njegove tehtnosti tudi mi prinesemo:

Ko sem pred tremi dnevi dobil povabilo, naj danes govorim tu na protikomunističnem zborovanju, sem ravno prebral Malovo Zgodovino slovenskega naroda. Bral sem odstavke, kako so v začetku minulega stoletja sodili tuji pisatelji o nas. Kakor veste, so bili naši kraji od leta 1809 do 1813 pod francosko okupacijo.

Takrat je živel v Ljubljani francoski pisatelj Charles Nodier, ki je urejal uradni list »Telegraphe officiel«. Ko so jeseni leta 1813 Francozi zapuščali naše kraje, je 15. septembra 1813 napisal Nodier v uradnem listu označbo prebivalcev Ilirije, kamor smo spadali tudi Slovenci do Save, označbo, ki jo še danes beremo s ponosom. Tako pravi o Ilircih:

Nekdaj in danes

»Bilo je to ljudstvo brez morilcev, brez tatov, brez slabih ljudi; mogel si — kot pravi benečanski pregovor — teh šest ilirskih pokrajin prepotovati z denarjem na dlani. Bil je to narod, ki smo ga akoraj šele učili rabiti ključavnico in zapah, ki pa je z neomajljivo neustrašenostjo odklonil giljotino — sploh najboljša družba dobrih ljudi, ki jih je Bog postavil na zemljo; sred med njimi, bi si želel umreti.«

Kljub svoji preprostosti so bili naši predniki, kakor pravi Nodier, »izobraženi v vseh vprašanjih, ki se tičejo prave sreče in prave slave narodov«. In osem let pozneje je isti pisatelj označil Kranjce, da je trezen, pobožen, gostoljuben in zmeren v vseh nagajenjih; revolucija, politična trenja ali celo hipni neredi so tu neznan; v Ljubljani se po cela leta ne sliši o zločinu.«

Sedaj se pa vprašajmo, ali se bo tudi o Slovencih v naši dobi moglo zapisati kaj podobnega. Da, tudi sedaj je v Sloveniji večina taka, da se nam — upam — ne bo treba sramovati ne sodbe tuje in ne sodbe poštenih domačinov. To naglašam takoj v začetku svojega govora. O celoti slovenskega naroda pa je sodba precej drugačna, nego je bila pred 130 leti.

Ali se bo v vseh Slovincih v letih 1941-1943 tudi moglo reči, da smo narod morilcev? Tisoči in tisoči grobov naših najboljših mož in fantov, žena in deklet bodo molče trobentali, da je bilo v Sloveniji v teh dobrih dveh letih tako strahotno število morilcev, da bi kaj takega o našem narodu nikdar ne bili mogli misliti.

Ali se bo moglo reči, da smo bili narod brez tatov? To bo morebiti kdo lahko trdil, saj tat je tisti, ki kraje skriva, na tihem, pri nas se je pa ropalo pri belem dnevu. Ali ves naš narod odklanja giljotino? Lahko rečemo, da jo, ker del našega naroda mori svoje žrtve z veliko hitrejšim orožjem: s strojinami. Ali je danes dosti ljudi, ki bi si želeli sredi med nami živeti in umreti? Mislim, da je veliko več takih, ki bi iz naših krajev bežali kot pred smrtjo, če bi le mogli.

Ali se danes tudi cela leta v Ljubljani ne čuje o zločinah? O, če bi v Ljubljani postavljali znamenja na krajih, kjer se je storil zločin, koliko križev bi že stalo po ljubljanskih ulicah! Eden teh križev bi nas spominjal, da smo Slovenci umorili tudi svojega bivšega bana, najvišjega predstavnika državne oblasti v deželi, človeka, o katerem tudi pošten nasprotnik ni mogel reči nič slabega.

Če torej primerjamo Slovenci sebe, kakršni smo bili pred 130 let s tem, kar gledamo danes po naši deželi, komaj moremo verjeti, da smo potomci ljudi, katerih moralni višini so se čudili tučci. Našega današnjega položaja ne moremo označiti drugače nego z besedo: bolni smo! Podobni smo bolniku, ki ga že več nego dve leti razjeda strašna bolezen, tako da se bolnik s strahom ozira v bodočnost, kako in kdaj se bo ta bolezen rešil. Ta bolnik gleda v preteklost, ko je bil še zdrav, vesel, poln najlepših upov, in se z bolešjo vprašuje, kaj je vzrok, da je izgubil zdravje in da ga je bolezen tako strahotno vrgla na bolniško posteljo.

Težko je človeku govoriti o tej bolezni. Govorjenje ne more imeti drugega namena nego tega, da pomaga bolniku k ozdravitvi. Saj ima v tej strašni zmedi časov skoraj vsakdo izmed nas v obeh taborih svoje sorodnike in prijatelje, saj dostikrat oče in sin nista v istem taboru. Vsi pa vemo, kakšen je bolnik. Ves je ranjen. Če se ga le rahlo zadene, ga vse boli. Na dotik, ki bi se zdravi zanj niti ne zmenil, reagira bolnik že z glasnim stokanjem. Vendar molčati ne smemo, ker smo trdno prepričani, da Bog tega bolnika ne bo

pustil umreti zaradi tega, ker je — hvala Bogu — v bolniku še dosti zdravih sil, ki bodo bolezen premagale.

Bolezen našega naroda

Bolezen, za katero je naš narod zbolel, je v naši dobi po Evropi zelo razširjena. Kakor je proti koncu minule svetovne vojne zavladala po vsej Evropi tako zvana »španska« bolezen, tako gre zadnji desetletji po Evropi val komunistične bolezni in se ta bolezen pojavlja sedaj pri tem, sedaj pri drugem narodu v težji ali lažji obliki. Vsa ta bolezen nastopa v toliko hujši obliki, kolikor bolj je telo oslajeno po naporih, po pomanjkanju hrane in nehijskih življenjskih razmerah.

Pri nas so bile kali komunistične bolezni sicer že razširjene tudi pred vojno, toda sveži zrak in zdravo gibanje, v katerem smo takrat živeli, nista dopustila, da bi bil narod za to boleznijo resneje zbolel.

Prisla pa je sedanja vojna, prišlo so razmere, ki so vezale naše moči v boju proti komunizmu, in bolezen se je med nami razpasla, tako da nam jemlje dušno in telesno zdravje, da nam uničuje premoženje, ruši in zažiga hiše ter nas spravlja dobesedno na beraško palico. Ta bolezen je delu našega naroda vzela vsako razsodnost. Ne zaveda se, da se svetovna vojna, kjer se merijo milijonske armade z najmodernejšimi tanki in z letali, ne bo odločala v dolenskih gozdovih.

Ljudje pričakujejo neko zlato dobo, nek raj na zemlji, ki ga pa nikjer ni, najmanj pa tam, od koder ga ljudje pri nas pričakujejo.

Spregovorimo tu odkrito besedo! Med delom naših ljudi vlada neka zaverovanost v razmere na vzhodu, češ od tam bo prišlo očešenje.

Pri nas poznamo komunizem v praksi po naših tolovajih. Spoznavamo ga po njegovih sadovih. Ti sadovi so: umori, ropi, požigi, zlasti pa — laž. Ne more nam nihče zameriti, če se vsi bojimo drevesa, ki rodi take sadove, in če si ne moremo misliti, da bi nas mogli osrečiti ljudje, ki so sejali povod, kamor so prišli, toliko gorja.

Napoved Janeza Kreka

Rekel sem, da hodi komunizem po svetu kakor bolezen in da ne priznase nobenemu narodu, samo da je potek bolezni pri nekaterih narodih ugodnejši nego pri drugih. Zanimivo je, da je ta strašno doba, ki jo preživljamo, napovedal že J.

Ev. Krek, in sicer pred 51 leti. Kadar koli berem njegovo pesem slovenskemu katoliškemu shodu iz leta 1892, vedno se čudim bistremu in pravičnemu pogledu v bodočnost, ki ga kaže Krek v tej pesmi v toliki meri, da se človeku zdi, kakor da bi bil Krek naveden s prerokom duhom. V tistih mirnih časih, ko o razmerah, kakršne vladajo danes marksizma po Evropi in tudi pri nas, ni moglo biti niti najmanjšega govora, je avtor Krek:

Nasičen je zrak je grozečih snovi,
oj čujmo, še preden vihar se vzdruži
in glejmo si prošle povesti strašne,
da vidimo grozo bodočega dne!

Ozračje soparno
zagatno preti nam
in z grozo viharno
strašče grozi nam:

Oj bliskov žareči trakovi
in treskov bobneni gromovi
in v stokih medleče zemlje
in joka v potokih solze
in svet opustošen in — smrt!
in groza, obupnost in — smrt!

Vprašam vas, ali ni to najnatančnejša slika naših dni? Joka v potokih solze, svet opustošen in strti, groza, obupnost in smrt... Ali moremo k tem besedam reči kaj drugega nego to: res, to je strahotno resnična podoba naših razmer.

To strašno napoved je napisal J. Ev. Krek, ki je bil tako vder človek, poln optimizma, poln vere v svoj narod. Če je Krek to pošastno dobo napovedal, je gotovo vedel tudi za zdravlilo, ki bo narode pred to strahoto obvarovalo ali jih pa vsaj iz nje rešilo, če bi jih krivi preroki spravili vanjo. Krek je vedel za zdravlilo in ga je tudi povedal:

Sejmo, sejmo semena
veren križ rešilni
z golgotkega slemena
med upor grozilni!

Sejmo, sejmo semena
Jezusove nade
z golgotkega slemena
preden vse propade!

Sejmo, sejmo semena
Kristusove ljubevi
z golgotkega slemena,
da se svet ozdravi.

Vsaka beseda, ki bi jo dodal Krekovemu pozivu, bi bila odveč. V Krekovih besedah je označeno edino zdravlilo, ki more ozdraviti nas in vsak narod, zdravlilo, veljavno za sedaj in za vse čase! Nikdo ne bo nikdar mogel najti nadomestila za to zdravlilo. Narditi bodo tem huje bolni, čim bolj se bodo oddaljili od vere, upanja in ljubezni. Tudi mi smo bolni samo zaradi tega, edino zaradi tega, ker smo preveč izgubili stik z njim, ki je pot, resnica in življenje.

Zdravlilo za bolezen

Zdravlilo je pa tole:

»Kupite v lekarni gram resnice, dva grama vesti in tri grame poštenja, mešajte, pa dajte bolniku piti — in čez nekaj ur mu bo bolje in ozdravel bo. Njegov organizem je močan, ima pogoje za življenje. Nesrečnik je samo okužen z nevarnimi bacili, ki pa bodo vsi poginili od leka, ki sem ga imenoval.«

Gram resnice — ali se je že kdaj pri nas z resnico tako strahotno ravnovalo kakor v naših dneh? Ne bom našteval neštetihi komunističnih laži, rečem samo to, če hočemo komunisti človeka ubiti, ga najprej z lažmi tako oblatijo, da se ti stema, ki jim verjame, zdi povsem v redu, da takega človeka ubijejo. Tako so delali z bivšim banom dr. Natlačenem, človekom izredne ljubezni do ljudstva, poštenim in zelo sposobnim delavcem za blagor naroda, tako so delali s profesorjem Kekom in neštetihi drugimi.

Ni treba za njihovo lažnivost navesti drugega dokaza, kakor njih proglasitev amnestije v Novem mestu. Nekateri ljudje, ki so besedi komunistov verjeli, so to vero plačali z življenjem. Tako na pr. prof. Kek. Sedaj komunisti širijo vest, da ni res, da bi bili prof. Keka ubili. Gospodje, kar dokažite, da je Kek še živ! Pošljite ga v Novo mesto, pa vas bomo na posebnem slavnostnem zborovanju prosili oprostjenja, da smo vam očitali laž.

Z vsem komunističnim gibanjem je laž tako neolotljivo spojena, da lahko rečemo: če bi samo

Strahote na pokopališču sv. Jere na Gorjancih

Kako peklensko naslado imajo komunistični rablji, ko mučijo svoje nedolžne žrtve, naj dokazuje poročilo, ki ga prinaša »Slovenec« od 5. decembra, kjer železnikar, ki je bil od komunistov prisiljen mobiliziran, pripoveduje, kaj je doživel v Gorjancih. Takole pravi:

»V noči od 22. na 23. oktober je prispela naša skupina k cerkvi sv. Jere na Gorjancih. Še danes me je groza pretresljivih prizorov blizu pokopališča, kjer sem doživel zame v življenju najgroznejšo noč.

Sedeli smo ob ognju blizu pokopališča. Že prej sem slišal neko tarnanje, toda bil sem tako utrujen, da nisem takoj polagal na to pozornosti. Šele ko sem slišal vzdihovanje in videl v svitu luči na desni strani pokopališča neko človeško postavo, prekruto z ogrinjalom, ki je segalo žrtvi do tal, sem postal pozoren. Takoj sem domneval, da mora biti tam kaka komunistična žrtev. Izpod ogrinjala sem zaslišal glasnejše vzdihovanje. Medtem sem opazil tri metre od te postave na desni strani pokopališča še drugo postavo. Na

nizkem kamenitem podstavku je sedela gola ženska. Nudil se ni je grozen prizor.

Obraz žrtve je bil popolnoma podplut od udarcev, prsa so bila razcefrana, prav tako tudi trebuh. Ženska je grozno vzdihovala.

Kar zameblo me je, ko sem ne daleč od te žrtve zagledal tretji, še huji prizor. Na tleh je ležala ženska z razparanim trebuhom, iz katerega je sililo črevesje. Nasproti vseh treh je stal komunist-krvnik, star okoli 18 let. V rokah je držal bodalo in se z njim poigraval. Na obeh straneh žrtve se bile straže in moral sem biti zelo previden, da niso opazili, kaj je bilo v tih, v življenju najgroznejših trenutkih v moji duši.

Tako me je bilo groza, da se v začetku nisem niti zavedel, kaj se godi pred nami. Ozrl sem se na svoje tovariše, videl na licih strah, nihče izmed nas pa se ni upal vprašati, kdo so žrtve, ki jih je zadelo vse to.

To se je zgodilo med 22. in 23. oktobrom ob eni ponoči.

Zdravnik obsodil na smrt — plemenitega zdravnika

Vso Dolenjsko je pretresla vest, da so komunisti umorili priljubljenega velikolaškega zdravnika dr. Ludovika Kožuha. Vsa Dolenjska ga je poznala kot klenega, značajnega moža, mehkega v svoji dobroti in skrbni, toda odločnega in neizprosne, kadar je šlo za ideje in prepričanje. Kot zdravnik je bil vsem na uslugo, kot družabnik z vsemi ljubezniv, pa tudi kot spreten in potrpežljiv zdravnik se je močno uveljavil. Prav posebno skrb je pokazal za mladino, za preproste kmečke fante in posebno za dijake. Zbirali so se okrog njega kakor okrog svojega očeta. Kakor hitro je kakšnega fanta spoznal, je takoj navezal z njim stik in ga pridobil v svojo družbo. Kako je bil odločen v svoji ljubezni do ljudstva, pripravljen za največje žrtve, lepo kaže sledeči dogodek njegovih zadnjih dni:

Dva dni po naselitvi čet v turjaškem gradu so se nekateri njegovi ožji sodelavci iz Vel. Lašč odpravljali iz turjaškega gradu v Zapotok. Tudi dr. Kožuh je bil med njimi. Ko so ga pa ranjenci na Turjaku zagledali med odhajajočimi, so žalostni vzdihili: »Gospod zdravnik, komu boste pa nas pustili? Oh, nikar ne odidite! Težak boj se je začel v duši ljudskega prijatelja: ali naj gre k svoji družini v Ljubljano, ali naj ostane pri fantih v gradu. Milo je pogledal svoje paciente in se na mah odločil: »Nikamor ne grem, pri vas ostanem!« Drugi so odšli, dr. Kožuh je ostal pri junških borbah in jih bodril do zadnjega. Družine, ki mu je bila zares svetišče čiste ljubezni, je ostala brez skrbnega očeta. Zapustil je soprogo Marijo in štiri otročice. Zaradi svoje dobrote in poštenosti ni mogel imeti nobenega osebnega nasprotnika. Idejne nasprotnike pa je imel predvsem zaradi svojega poštenja. In prav zaradi tega je moral umreti. Sodba, ki jo je izrekel okrajni zdravnik dr. Anton Kočev var, se je glasila: Dr. Kožuh je krščanskega nazora, mi pa ne maramo bele vrane med seboj, on mora izginiti. Zdravnik-zločinec je odločil, da mora izginiti zdravnik-poštenjak, ki je

en teden v Sloveniji vsi ljudje samo resnico govorili, pa bi bilo komunizma — konec!

Nisem imel samo komunistov v mislih, ko sem govoril o naši bolezni. Če smo bili bolni tudi sami, zdravimo tudi sebe z gojitvijo resnice, vesti in poštenja!

V današnjem evangeliju ste slišali v cerkvi besede, ki jih človek vsako leto rad sliši in jih aplicira na svoje težave: »Dvigajte glave, ker vaše oči rešenje se je približalo!« Iz navdušenega pozdrava, s katerim ste sprejeli v tej dvorani naše domobrance, vidim, da pričakujete od naših domobrancev, da bodo pospešili konec naše bolezni. Konca res težko čakamo, ker nas ta bolezen vsak dan zelo mnogo velja.

Za vsako zimo pride pomlad, za vsakim dežjem posije sonce. Tudi za nočjo našega naroda bo zažarelo jutro svobode in veselja, naš narod bo šel v lepše življenje in nad njegovo bodočnostjo bodo bdeli kot angeli varuhi naši mučenci, naši veliki posredovalci pri Kralju vseh kraljev!

svoje poštenje in dobrote črpal iz globin krščanskega življenja. Gorje slovenskemu narodu, če bodo taki poštenjaki izginili in če nam bodo ostali samo zločinci!

Kjer je komunizem, tam kri in ogenj

Na ozemlju bivše Jugoslavije se je komunizem najprej pojavil v Srbiji in severni Bosni. Še takrat smo slišali o komunističnih »republikah«, kjer je vladalo ljudstvo, kakor so dejali komunisti, v resnici pa so vladali mednarodni zločinci in v masah klali ljudi. Na Slovenskem takrat nekateri še niso verjeli, da bi bilo pri nas to mogoče. Sedaj pa to poskušamo na domači zemlji. Najboljši znak, da na delu Osvobodilne fronte ni prav nič slovenskega, ampak vse komunistično, je to, da se komunizem poslužuje prav takih metod kot v Srbiji in kot pri nas tudi v ostalih krajih. Prav žalostne razmere je povzročil v Gorskem Kotaru. Prav tako kot pri nas na Slovenskem so tudi v Gorskem Kotaru komunisti pobijali duhovnike. Že lani so ubili župnika v Delnicah, letos pa so v Delnicah sodili in ubili ravnogorskega župnika. V Gerovem so pa na domu ubili domačega župnika brez vsake sodbe. Prav tako kot pri nas v Sloveniji, požigajo kmečke domove tudi na hrvaškem ozemlju. Vse vasi stran od cest so požgane. Ljudje se vračajo iz internacije, pa nimajo niti doma niti hrane. Komunizem je cele množice pahnil v bedo in obup.

† Ani Srakarjevi v spomin

Vedno bolj se redčijo vrste socialnih delavk starejšega roda: Lea Faturjeva, Cilka Kerkova, zdaj Ana Srakarjeva. Kot zavedna katoličanka in Slovenka je mnogo čutila in se izobraževala. Naročena je bila na »Domoljuba« že od prve tevilke. Prebirala je tudi druge časopise in si s tem pridobila mnogo znanja in srčne omike. Kot učenka socialne šole dr. Jan. Ev. Krika je delovala v raznih društvih. Ko so leta 1895 ustanovili Katoliško društvo za delavke, je bila ona med prvimi, ki je pristopila. Pokojna Ana ni bila le blagajničarka, ampak duša in srce društva. Med tovarniškimi delavkami jih je bilo tedaj mnogo, ki se v zimskih večerih niso vedele kam dhati. Zahajale smo na Zabjek, v društveni prostor, razsvetljen in zakurjen. Na toplem smo si krajšale večere s čitanjem časopisov, razgovorjanjem, kvačkanjem, pletenjem nogavic ali drugih ročnih del. Ene ali druge je včasih manjkalo, a brez Ane je minil le malokateri večer. Kadar smo v društvu imele kako prireditev, je ona imela največ dela in skrbi, kje dobiti igralno obleko, dobitkov za tombolo ali predavateljev za nedeljske večere. Ana se je izživljala v delu za bližnjega in ni zahtevala časti in hvale. Ko se je osnovalo I. del. konzumno društvo, je tudi tam sodelovala kot prva blagajničarka in po dnevnem delu v tovarni je v večernih urah pomagala v prodajalni ljudem stree. V nedeljo, 14. septembra, je zaspala v Gospodu brez smrtnega boja. Prestopila je prag v onostranstvo pred Večnega, ki je najboljši plačnik za vsa dobra dela.

17

Robinzonove ZGODBE

Kljub temu pa sem preživel ostali del meseca julija v tej dolini. Naredil sem si šotor in ga obdal z ograjo, da bi me nepoklicani obiskovalci ne motili v spanju. Tako sem že napredoval, da sem si lahko privoščil celo poletno villo! Je li to malo?

Blizal se je avgust in z njim deževna doba. Zato sem se moral vrniti v svojo bivališče ob morju.

3. avgusta. Odnese sem s seboj tudi grozdje, ki sem ga pustil obsebnega na vejah in ki se je medtem popolnoma posušilo. Začela se je deževna doba. Vsak dan dežuje več ali manj, tako da moram ostati ves dan v hiši.

Te dni se je zgodilo nekaj novega. Moja družina je narasla. Nisem več pisal o obeh mačkah, ki sem ju rešil z ladje obnem s psom, kajti prav kmalu sta izginili neznano kam. Bržkone, ker se jima je zdela oskrba pri meni preveč skromna. Niti vedel nisem, da sta mož in žena; popolnoma sem pozabil nanju. Nekega dne pa sem nenadoma zaslišal celo mačjo godbo pred vrati. Stopil sem k vhodu in kaj vidim? ... Gospo muco s tremi mucki!

Gospa muca s tremi mucki

Brez obotavljanja je prišla k meni in se mi začela dobrikati. Pri tem sem se spomnil na premnoge prijatelje in prijateljice, ki te imajo radi, dokler se ti dobro godi. Kadar pa te zadene nesreča, tedaj izginejo kot kafa. Če pa se ti sreča znova nasmeje ali pa če so sami v potrebi, pa pridejo zopet k tebi in se ti dobrikajo ter se delajo, kakor da bi se ti ne bili nikdar izneverili. O mački in mačke z dvema ali štirimi nogami, prav vsi ste enaki!

Od 14. do 26. avgusta. Dežuje, dežuje, dežuje! Ker sem prejšnji mesec lenaril v svojem poletnem bivališču, mi je zdaj prav kmalu pošla vsa zaloga mesa. Dvakrat sem se opogumil in odšel na lov. Bolezen me je namreč izučila in se nisem več izpostavljati dežju in neurju. Ob prvi priliki sem ustrelil divjo kozo, drugič pa sem ujel orjaško želvo. Ker je red vedno in

posvod koristen, sem se ga tudi jaz skušal držati v vsem, tudi pri jedi. Zjutraj sem si privoščil malo grozdja, opoldne kos kozjega ali želvinega mesa, za večerjo pa dve ali tri želvina jajca. Saj je prav tako, kaj ne? Meni se zdi zelo prav.

Ker je bilo moje življenje tako samotarsko in vedno enolično, se me je včasih lotevala praznina in malodušnost. Sklenil sem, da se oprinem trdega ročnega dela, ki me bo utrujalo, da bom ponoči lahko spal. Nič ni mučnejega kot to, da se človek zbudi sredi noči in ne more več zaspati. To se mi je večkrat zgodilo. Tedaj je moja domišljija neumorno delala... Imel sem celo privide: videl sem ljudi in slišal glasove... Pa saj nima pomena, da pripovedujem o tem. Skratka, začel sem kopati rov.

Naredil sem si drug izhod iz votline, izven ograje. Tako sem imel tudi odprtino, skozi katero se je obnavljal zrak v votlini, ki je bila glavni del mojega bivališča. Čeprav do zdaj nisem odkril nobene večje divje živali razen koz, sem poleg nove odprtine postavil veliko skalo, s katero bi lahko ob potrebi zavaroval izhod.

30. septembra. Danes je žalostna obletnica mojega usodnega pristanka na otoku... Preštel sem zarezne na koledarju: 365! Sklenil sem, da bom ta nesrečni dan posvetil s postom in verskimi vajami. Molil sem, mislil na svoje grehe in prosil Boga odpuščanja. Čital sem sveto pismo, se prepustil dolgemu premišljevanju in dvigal svoje srce k Bogu. Zvečer — dvanaest ur nisem ničesar zavžil — sem pojedel malo grozdja, kos prepečenca, se še enkrat priporočil Bogu v molitvi in legel k počitku. Bil sem čisto miren, kajti svojo voljo sem popolnoma podredil najsvetejši volji Vsemogočnega. Podvrget sem se slepo, brez razpravljanja, kakor se podvrže vojak poveljnikovim ukazom, čeprav se mu zdijo nerazumljivi ali celo napačni. A prav to je njegova največja zasluga. Ali sme človek preiskovati ukaze najvišjega Poveljnika? Njegova edina dolžnost je, da slepo uboga. Pokorščina je toliko bolj modra in toliko bolj na mestu, kolikor bolj moder je tisti, ki ukazuje.

Do tedaj nisem nikdar razlikoval med nedeljo in drugimi dnevi. Zarezne na koledarju so bile vse enake. Sklenil sem, da bom označil nedeljo z daljšo zarezo. A kako naj ugotovim dneve tedna po tolikem času? Začel sem razmišljati in spomnil sem se, kateri dan me je morje vrlo na otok. Preštel sem dneve svojega bivanja na otoku in tako ugotovil, kdaj je bila nedelja. Od tedaj naprej sem vedno zaznamoval nedelje z daljšo zarezo in jih praznoval, kakor sem najbolje vedel in znal.

Črnilo mi je skoraj pošol! Pomagal sem si z vodo. Začel sem štediti tudi s črnilom in zapisoval samo najnujnejše stvari.

Setev.

Pripovedoval sem že o pšenici in rižu. Imel sem dvanajst pšeničnih klasov in trideset riževih.

Na lastni koži sem spoznal tukajšnje letne čase. Razločeval sem dežev-

no in suho dobo. Ko je prenehalo deževje in je sonce stalo južno od ravnika, se mi je zdelo, da je čas za setev.

Izbral sem že prej primeren kraj. Prekopal sem zemljo s svojo leseno lopato in vsejal pšenico, potem pa še riž na bolj močvirnatem kraju. Bil pa sem tako previden, da sem vsejal le polovico semena. Saj nisem vedel, če bo vzklilo. Prav sem imel. Dokler se ni vrnila deževna doba, seme sploh ni začelo klti. Tudaj sem poiskal bolj vlažen kraj in vsejal del semena, ki mi je še ostalo. Prav kmalu je vzklilo in aprila je bilo žito že zrelo. Seveda žetev ni bila tako obilna, kot sem pričakoval, ker sem vsejal le del semena. Spoznal pa sem iz izkušnje, kdaj moram v bodoče sejati.

Prekopal sem zemljo in vsejal pšenico

Medtem ko je žito še raslo sem odkril nekaj zelo zanimivega in koristnega. Ko je prenehal dež, sem šel pogledat svoje poletno bivališče, ki ga nisem videl že več mesecev. Vse je bilo v najlepšem redu kakor takrat, ko sem ga zapustil. Ograja pa ne le, da je bila nedotaknjena, ampak so koli začeli zeleneti. Silno sem se razveselil teh dreves. Obrezoval sem jih in uravnaval. Kar neverjetno je, kako hitro so postajala košata in čez tri leta sem imel okrog hišice venec močnih dreves, ki mi je v vročih dneh nudil prijetno senco. Kar razkošno je postalo moje poletno bivališče!

Prišlo mi je na misel, da bi zasadil tudi okrog hiše ob hribu dve vrsti takih kolov. Tudi ti so kmalu začeli zeleneti in v kratkem niso bili samo okras hiše, ampak tudi obramba.

Kakor sem že pojasnil, sta bila na otoku samo dva letna časa, namreč deževni in suhi. Deževna doba je trajala od polovice februarja do polovice aprila. V tem času so dnevi bili enako dolgi kakor noči. Od srede aprila do srede avgusta je bila suha doba. Nato je nastopila zopet deževna doba do polovice oktobra. Od takrat pa do polovice februarja je bila zopet suha doba.

Deževna doba je bila bolj ali manj dolga, po silovitosti vetra. Po večini pa je trajala dva meseca. Ker sem vedel iz lastne izkušnje, kako nevaren je dež za zdravje, sem si že pravočasno oskrbel živež, da mi v deževju ni bilo treba iti iz hiše. V deževni dobi pa sem opravljal delo, za katero je bilo treba več spretnosti in potrpljenja. — Začel sem spleitati košaro ali nekaj podobnega. Toda vejice, ki sem jih za to uporabljal, so se lomile. Bil sem zaradi tega zelo nevoljen, ker sem si domisljal, da to umetnost vsaj nekoliko poznam, saj sem kot deček z odprtimi usti doma opazoval sosedo, ki je bil v tem poslu zelo spreten.

Jezno sem vrget proč dno, ki sem ga že naredil, ko sem se nenadoma spomnil nežnih vejic dreves, ki so rasle okoli poletne hišice. Drugo jutro sem šel ponje in jih prinesel velik sveženj. Res so bile za to delo zelo primerne in začel sem delati košare vseh velikosti in oblik. Dobil sem pravo veselje do tega dela, a tudi potreboval sem košare, saj bom ob prihodnji suhi dobi imel mnogo sadja in tudi žito bo že precej.

Ko sem videl okrog sebe toliko košar, sem si mislil:

«Košare mi bodo že prav prišle, a še bolj bi potreboval lonec, da bi si skuhal juho in riž, ko ga bom dovolj pridelal. Toda...»

Kako rad bi si naredil lonec, a nisem vedel, kako naj ga naredim. Tudi pipo bi si rad naredil, ker sem imel dovolj tobaka, a... tudi tu je bila ista ovira. Tudi na druge stvari sem mislil, ki pa so zaenkrat ostale le v željah. S časom morda...

Raziskovalni izleti po otoku.

Sklenil sem, da si bom šel ogledat drugo polovico otoka, ki je do zdaj še nisem videl zaradi mnogovrstnih opravkov, ki sem jih opisoval. Kakor hitro se je vreme izboljšalo, sem odšel v svojo poletno hišo in od tam začel delati izlete v »novi svet«. S puško na rami, s sekuro za pasom in s torbo polno živil in streliva, sem se odpravil drugo jutro že na vse zgodaj na pot, v spremstvu zvestega psa.

Ko sem že dolgo hodil, sem dospel do morja na zahodni strani. Dan je bil krasen in zrak nenavadno čist. V razdalji kakih petnajst ali dvajset milj sem onkraj morja zagledal suho zemljo. Nikakor nisem mogel ugotoviti, če je bil otok ali celina. Raztezala se je od vzhoda proti jugu in je bila videti do obali skalnata. To je bilo vse, kar sem mogel ugotoviti. Domneval sem, da je ameriška obala, ne daleč od španskih posesti. Morda so tam prebivali divjaki... Pomislil sem, kaj bi bilo z menoj, če bi me bilo morje vrlo tja, namesto na ta otok. Znova sem se zahvalil božji Previdnosti in se vdal v svojo usodo.

Nato sem še razmišljal: Če je ta zemlja španska last, bi prejel ali slej zagledal kako ladjo. Ker pa do zdaj nisem videl nobene ladje, je to dokaz, da tamkaj prebivajo divjaki. Čudno, da mi ni padlo v glavo, da je morda zemlja, ki jo vidim, le neobjuden otok, kakor ta, kjer živim. A človek navadno misli le na to, kar želi ali česar se boji.

Medtem sem šel naprej po lepi pokrajini s cvetočimi travniki in zelenim grmičevjem. Videl sem veliko množico papig. Zbudila se mi je želja, da bi viel papigo, jo udomačil in jo naučil govoriti. Ker že dolgo nisem slišal človeškega glasu, bi mi brez dvoma bilo v zabavo, če bi slišal govoriti papigo. Po številnih poskusih se mi je končno le posrečilo, da sem zadel eno izmed papig s palico, da je omamljena padla na tla. Pobral sem jo, odnesel domov, jo negoval, da si jo opomogla, jo udomačil in naučil izgovarjati moje ime.

(Dalje prihodnjik.)

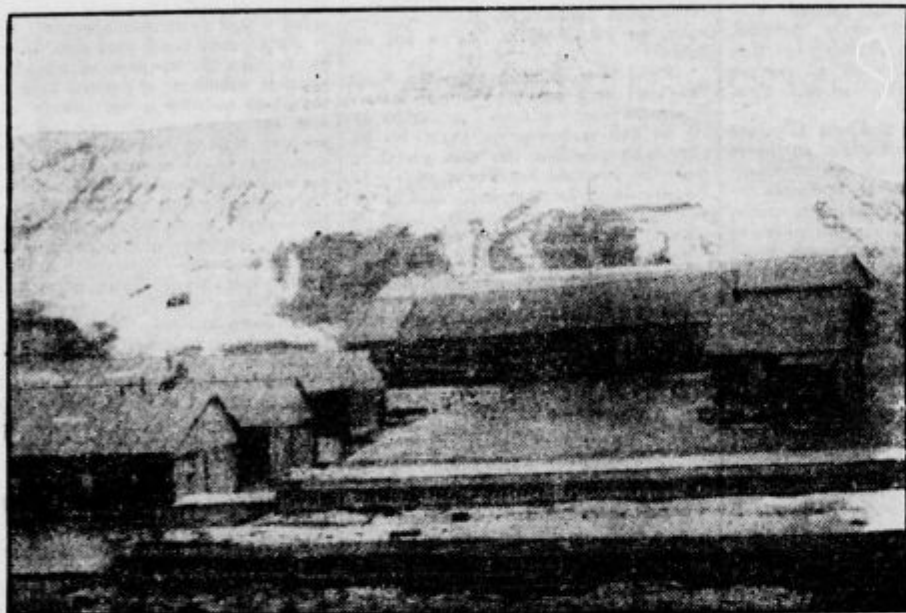
Dve sibirski taborišči

Avstrijski vojaki iz prve svetovne vojne se prav gotovo spominjajo tudi imen dveh ruskih mest, to sta Bijsk ob reki Biji tam pod Altajskimi gorami in Tjumen, na oni strani Urala. Tako v prvem kakor v drugem sibirskem mestu so bila taborišča, kjer so preživljali hude mesece in leta tisti nemški in avstrijski vojaki, ki jih je privedla usoda v rusko vojno ujetništvo.

Rusi so nesrečne vojne ujetnike grdo izrabljali pri raznih težkih delih, v najhujšem mirazu in

slabi oskrbi s hrano in obleko. Zdravstvene razmere so bile v večini taborišč pod vsako kritiko. Pomanjkanje, grdo ravnanje in razne nalezljive bolezni so povzročile smrti tisočih in tisočih Nemcev in Avstrijcev, kar je uradno ugotovil tudi mednarodni Rdeči križ.

Poveljniki raznih taborišč v Rusiji, oziroma Sibiriji so bili najbolj korumpirani ljudje na svetu. Prikrajševali so uboge revne vojne ujetnike ne samo pri predpisani hrani, kruhu in pri tistih nekaj

Ujetniško taborišče v Bijsku ob Biji v Sibiriji. — Barake so iz rusko-japonske vojne. Spredaj dve veliki zemljanki (baraki, globoko v zemlji zaradi mraza).

Notranjost zemljanke, ki nima skoraj nobene dnevne svetlobe. Na dvonadstropnih pričinah životarijo vojni ujetniki v nezdravem zraku.

Avstrijski ujetniki v Tjumentu

Dvajset velikih barak v Tjumentu ob Uralu skrbno stražijo z višinskega mesta ruski vojaki; spodaj stranišče za ujetnike.

dnevni kopejkah, ki bi jih moral prejemati vsak ujetnik v denarju, temveč so kradli tudi tisto blago in denar, ki so ga pošiljali domači iz Nemčije in Avstrije svojim dragim v razna ruska ujetniška taborišča.

Mnogo avstrijskih Slovanov je v prvi svetovni vojni verjelo ruski agitaciji o svobodi in slovanski ljubavi in prešlo prostovoljno v ujetništvo. Večina od njih je doživela v tem pogledu v Rusiji veliko razočaranje, zakaj Rus pozna običajno samo sebe in svoje pravoslavje. Pravo slovanstvo in zlasti katoličanstvo je bilo Rusu v prvi svetovni vojni deveta briga. To pove lahko vsak, ki je gledal ruske razmere na licu mesta in z odprtimi očmi. Sedanje boljševiško tiranstvo pa je v vseh pogledih še slabše, kot je bil tako osovražen bivši ruski carski režim.

Pogled na del ujetniškega taborišča

Avstrijski vojni ujetniki iz prve svetovne vojne in ruski upoklicanci pred eno izmed zemljank.

U. Mioni - V. Lovšin

Zgodovinski roman
iz časov sv. Pavla

RAHELA

14 Judovski mladenič, ki je živel eno leto v Rimu in imel umetniški dar, bi rad dal polovico svoje krvi, da bi mogel dobiti v roke dleto, obdelati marmor in mu vliti življenje in izklesati to videnje.

Toda ni mogel uresničiti te želje. Ako bi bil storil, bi ga bili naglali iz sinagoge in izobčili; njegovi stari verski prapadniki bi se ga bili izogibali kot odpadnika; njegov oče bi mu bil strgal obleko in njegova mati bi bila jokala, rekoč:

»Joj meni! Nimam več sina! Uboga mati, oropana tistega, ki ga je tolikanj ljubila!«

Noben Jud ni smel prijeti za dleto in klesati marmor; Gospod je bil prepovedal vsako podobarstvo. Mladenič je bil zato ves nesrečen. Toda bil je preveč Jud, da bi se uprl prestrogi razlagi prve zapovedi. Ubogi mladenič! Koliko je trpel, ko ni mogel uresničiti najvišjih pojmov svojega razuma.

Starček ni opazil, kdo je vstopil v sobo; bil je preveč zatopljen v svoja premišljevanja. Pavel ga je gledal dolgo ginjen, potem ga je poklical:

»Učenik!«

Starček se je polagoma ozrl, zagledal Pavla, in njegov obraz se je razjasnil. Stegnil je svoje ostarele roke, ki so se že tresle in z veliko radostjo vzdiklil:

»Pavel! Kako dober je Jezus, ko mi pošilja še to tolažbo pred smrtjo!«

Apostol je stisnil mrzle in tresoče se roke spošтовanega učitelja. Zdaj je začutil in razumel, kako drag mu je bil Gamaliel.

»Jezus je tako dober z nami, mi ga pa tako malo ljubimo,« odgovori.

»Ljubim ga, ljubim! Ali mi bo odpustil, ko je bil čas, da ga nisem ljubil?« vpraša starček.

»Saj je odpustil tudi meni, ki sem ga tako sovražil in me je hotel za svojega apostola, da ponesem njegov nauk med narode in da pričujem o Njem pred kralji in prvaki zemlje, pa misliš, da ne bi odpustil tebi, ki si se vsemu odpovedal iz ljubezni do Njega?«

»Nič, nič; On se je, da, odpovedal vsemu zaradi mene. A jaz... O dobri Jezus! Toda tisti, ki so me nekdanj cenili, me božali in govorili, da me ljubijo, me sedaj sovražijo, preganjajo in žele mojo smrt. In to je, kar me boli,« vzdihuje starček.

»Kaj čuda, ako te sovražijo? Sovražili so že in ljubili temo, ker so bila njihova dela malopridna,« ga bodri apostol.

»Nisi me razumel. Ne trpim, ker me zaničujejo. Tudi izobčen želim biti za svoje brate, da jih vse pridobim za Njegovo ljubezen. Ni Gamaliel, ki ga oni sovražijo. Jaz bi bil znova slava Postave, ako se Mu odtujim in obdali bi me s tako slavo, kakor so me nekdanj obsipali kot svojega globokoumnega učitelja. Da sem učenec Jezusov, to je, kar sovražijo v meni. Njihovo sovraštvo se nanaša na Njegovo osebo in zaradi tega toliko trpim. Toda govori mi o sebi, Pavel; govori mi o mnogih, ki si jih pridobil Zanj. Ali je res, da si ponesel Njegovo ime v Efez in Atene, da ima v Korintu mnogo častilcev, da se je grška modrost uklonila pred neumnostjo križa, da je Zanj ime Boga Izraelov veliko med narodi, da so se prerokbe uresničile in da je Jeruzalem zavidanja vredna mati neštetihih otrok? Okrepi moje ostarelo srce, povej mi, da ni kraljestvo samo prišlo, marveč da se tudi širi, da so padle meje, ki so ločile Hebrejce od Grkov in Erke od barbarov in da se vsi narodi strinjajo v enem samem objemu ljubezni; povej mi, da velike Binkosti še trajajo; da se v vseh jezikih in narečjih slavi Ime Gospodovo.«

Pavel ginjen opazuje starca. Gamaliel, da, je razumel krščanstvo, kakršno si je želel njegov božji ustanovitelj: vesoljna vera za vse narode in rodove. Kako vzvišeno njegovo pojmovanje o krščanstvu nad onim ozkostranskim tolikih preobrnjenec iz judovstva. In ta človek je bil čisto farizej in strog tolmač Postave, eden tistih, ki so še malo prej bili prepričani, da je Bog vsi svet sam za Izrael in da ima samo hebrejsko ljudstvo pravico bivati na zemlji.

Tako spreobrnjenje je bilo velik čudež milosti. Samo Duh Gospodov je mogel izzvati taka čustva.

Pavel pripoveduje zdaj starčku o čudežih, ki jih je Bog storil med neverniki, ko se je poslužil Njegovega skromnega apostolstva; pripoveduje mu o številnih krščanskih občinah, ki jih je ustanovil; o mnogih, ki so verovali v Jezusa v Siriji in Aziji, v Frigiji in Galaciji, v Macedoniji, Grčiji in Dalmaciji; o gorečnosti teh kristjanov, o njihovem navdušenju, stanovitnosti, o njihovih žrtvah, o preganjanjih, ki so jih prestali, o njihovem odvzetju, o ljubezni, ki so jo gojili, o milodarih, ki so jih poslali v Jeruzalem, da odpomorejo bedni materni Cerkvi, o veseljem upanju za nove pridobitve v bodočnosti celega sveta za Jezusa.

Gamaliel z zaprtimi očmi posluša ta pripovedovanja. Njegov smehljaj je postal vedno bolj vesel; sam se je veselil tega zmagovalstva; srečen je bil nad zborom glasov, ki so proslavljali Ime Gospoda.

Ko Pavel konča s svojim pripovedovanjem, ga vpraša Gamaliel:

»Ali naši bratje po mesu sede vedno pri pojedini in sprejemajo besedo,«

Pavlov obraz se nategne v veliko žalost, ki ne uide starčku, ki je vedel, da je apostol zelo ljubil svoje ljudstvo in trpel, ker so njegovi bratje po mesu, Izraelci, bili pravi trdovratno gluhi za božjo besedo in se upirali spoznati v pričakovanem Jezusu, Mesijo.

Apostol pripoveduje o Hebrejcih, ki so sprejeli veselo oznanilo; niso ga vsi odklonili; nekateri so se spreobrnil, toda zelo maloštevilni; veliko njih pa niso bili samo gluhi za glas milosti, marveč so preganjali tiste, ki so verovali.

Pripoveduje o velikih preganjanjih, ki so jih uprizorile sinagoge proti njemu in porajajoči Cerkvi; pripoveduje mu, da so ga Hebrejci preganjali od mesta do mesta, ga bičali in kamenjali; govori mu o nemirih, ki so jih dvignili proti njemu; o poganih, ki so jih ščuvali proti spoznavalcem novega nauka; pripoveduje mu o vseh grenkosti, ki jih je prestal. Bil je to velik izliv zagrenjenosti duše v srce najboljšega prijatelja, nekakega očeta.

Gamaliel posluša z globokim obžalovanjem in ko Pavel preneha, vzdihne:

»Ore, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.«

»To je moja edina tolažba. Ne smeo vedeti, kaj delajo. Ako bi vedeli, bi ne bili slepi v svoji svetlobi, gluhi v klicanju, bi ne nadaljevali pogubnega dela svojih očetov. Oni so križali Gospoda, ti pa se zaganjajo proti Cerkvi, njegovi nevesti, ki jo je očistil, ko je visel na lesu, in proti tistim, ki so udje njegovih udov. So pa tudi taki, ki vedo, kaj delajo,« vzdihne apostol.

»Se drugi sovraženiki?« jandikuje Gamaliel.

»Napačni bratje, sinovi Abrahamovi po mesu, ki so sprejeli znamenje obreze na telesu in krsta na duši in zdaj, namesto da bi bili hvaležni Zveličarju našemu Jezusu, ki kliče k sebi vse narode in hoče da postanejo vsi deležni milosti, ovirajo moje delo, me povsod obrekujejo kot krivega apostola in poslanca zlega, raznašajo razkroj v cerkve, hujkajo spreobrnjenje iz judovstva proti preobrnjenecem iz poganstva in hočejo otežkočiti poganom spreobrnjenje, zahtevajo, da se mora spoštovati Postava. Sveti Duh je govoril, pa nočejo slišati njegovega glasu; moji soapostoli in jaz smo napravili načelen sklep, pa ga oni zametujejo; oni trgajo Zveličarjevo obleko brez šiva, ki je njegova Cerkve in napravljajo udor v dušah,« vzdihne Pavel in pripoveduje Gamalielu o vseh neprijetnostih, boleščinah, ovirah in preganjanjih, ki so jih povzročili gotovi judovski kristjani, ki ga niso pustili v miru, marveč so ga vedno zasledovali, hodili celo pred njim in povsod sejali nezaupanje proti njemu in njegovemu delovanju.

Gamaliel ga tiho posluša.

»Ti ne vedo, kaj delajo,« ga vzpodbuja. »Ako bi vedeli, bi ne ovirali božjega dela. So otroci, ali se vedejo kot otroci. Ko bo Cerkve dorasla, bodo izginile te razpoke; spreobrnjenec iz obreze bodo veseli, da se morejo združiti z onimi iz poganstva in zedinjeni bomo kakor je

On zedinjen z Očetom. Sedaj me pa pripravi na smrt; koprnim, da ga vidim v slavi. Nisem ga videl z očmi svojega telesa; zaničeval in preziral sem Učenika iz Nazareta; nisem maral, da bi so mi govorilo o Njem, prepričan, da ne more iz Nazareta nič dobrega priti. Slišal sem o njegovi smrtni obsodbi šele potem, ko je bila sodba že izvršena in sem občutil tako sočutje, kakor sem ga čutil vedno, kadar so mi povedali: Umorili so človeka. In nič več se nisem brigal. Potem nisem hotel o njem ničesar več slišati, niti misliti, zdaj pa mi je On vse. Moje življenje je Jezus; pričakujem smrti že leta, samo da ga vidim. Dokončal sem svoje poslanstvo na zemlji. Nisem bil mutast pes. Dal sem mu slavo; govoril sem o Njem in izpovedal, da je Sin božji; pričeval sem o Njem v templju in v sinagogi, govoril o Njem v sinedriju, duhovnikom in levitom, pismarjem in farizejem, saducejem in vsem; nič mi ne preostaja delati na zemlji. Ko je bilo treba govoriti o Njemovem imenu mojemu ljudstvu, zlasti meni, kot dobremu poznavalcu Postave, da je On tisti, o katerem govori Mozes, da me On hoče v svoji Cerkvi. Dovršil sem svoje delo. Pavel, moj največji in najboljši učenec, govori mi o Njem. Hrepenim po smrti, da ga bom videl in vem, da bom kmalu umrl. To so zadnji dnevi in morda celo zadnje ure mojega življenja. Ti, ki si ga videl v Njegovi slavi, govori mi o Njem; ti ki si bil zamaknjen v tretje nebo n si tam videl, kaj je Bog pripravil tistim, ki ga ljubijo, pripoveduj, česar človeško oko ni videlo, uho ne slišalo in v človeško srce še ni prišlo. Pomagaj mi blaženo umreti.

Pavel je ginjen poslušal Gamalielovo željo, ki je bila podobna najbolj vročim željam njegovega srca. On je ravno tako hrepenel umreti, da bi bil z Jezusom. Njegovo življenje je bilo Jezus; hrepenel je po smrti kot večjem dobičku. Ni se pritoževal, ker ga Jezus ni uslišal; bil je pripravljen delati, dokler bo Gospod hotel, vendar je čutil jako hrepenenje umreti, da bi ga videl v Njegovi slavi.

Razumel je starčkovo koprnjenje. Zato mu ni namenil lažnih bodril; ni mu rekel: »Nisi še tako star, da bi moral umreti. Zaupaj, živel boš še kako leto; uslišal mu je željo in ga pripravil na smrt.

Ti dve Jezusu ljubi duši sta se dolgo razgovarjali o Njem z brezmejno nežnimi čustvi in živo vero. Oba sta jasno in vedro zrla smrti v oči; govorila sta o njej kot v trenutku, ki je zelo lep v življenju o prihodnjem ženitovanju duše, in Pavel je sveto zavidal starčku, ki pojde pred njim in ga prosi: »Ko ga boš videl v slavi, ga spomni na uboga ničvrednega hlapca, ki ga tako koprniti videti, da bi oštal vedno z njim.«

Gamaliel mu obljubi, da bo govoril zaradi njega z Gospodom. Ti dve duši polni vere, sta govorili neprestano s prepričanjem, ki je osupnilo. Ure so tekale v teh sladkih razgovorih.

Končno pravi Pavel:

»Binkoštni večer je. V dvorani zadnje večerje bo veliko opravilo. Ne smem izostati.«

»Reci Pokornu, naj mi še nočjo prinese od lomek. Saj bo zadnjikrat,« vzdihne Gamaliel.

Pavel se pokloni in poljubi starčka na lice.

»Kakor bo hotel Gospod Jezus,« mu reče, ko se poslovi.

10. poglavje.

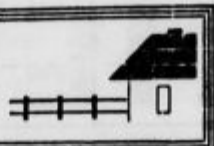
Evharistični zbor.

Jeruzalemska Cerkve se je zbirala v veliki dvorani, kjer je božji Odrašenik postavil zakrament ljubezni in je Sveti Duh prišel nad dvanaestere v podobi gorečih jezikov.

Odrašenik sam je posvetil dvorano, prvo krščansko cerkev in kakor je po posvetitvi prvega templja postal Salomon kralj miru, tudi duhovnik in darovlj Gospodovemu Veličanstvu neštete žrtve, dobro sprejete, ker so predstavljale veliko žrtev nove zaveze, tako je Gospodovo Veličanstvo napolnilo tempelj Nove zaveze in duhovnik posvečevalec je bil tudi velika žrtev, ki so je daroval na skrivnostno način Večnemu v spravo za naše grehe. Ko se je velika gostija duš začela, se nadaljuje vse čase kot duhovna hrana vernikov in pod podobo ljube prikazni se bo nadaljevala do raja, ki ga Gospod čisto primerja z veliko in skrivnostno večerjo.

(Dalje prihodnj.)

Kmečki dom

Inž. Kotlušek:

Preskrba kmečkih posestev s pitno vodo

Preskrba naših krajev s pitno vodo je doslej še precej visoke stopnje. Zlasti zadnja leta so se v ta namen začele graditi obsežne naprave, v programu pa so tudi nove in bodo oblasti gotovo nadaljevala pričetno delo, čim bodo razmere urejene. Oblasti stremijo predvsem urediti skupno oskrbo. Stoodstotna taka ureditev ne bo mogoča. Ostala bodo posamezna naselja in posestva, ki ne bodo mogla biti udeležena pri skupni vodni preskrbi. Ta razprava naj bo posestniku v pomoč pri presoji, kako naj si preskrbi svoj dom z vodo.

Še preden se odloči za razgovore s strokovnjakom, ki bo po potrebi napravil načrte in prevzel gradnjo, mora posestnik premisliti, kaj želi in kaj lahko dobi. Merodajne so pri tem krajevne razmere in važno je, kje in kakšna voda je na razpolago. Najugodnejši je primer, kadar izvira v bližini posestva studenec, ki ima v hudi suši še zadosti dobre vode. Če izvira studenec v primerni višini, je mogoče zgraditi priprost gravitacijski vodovod z vsemi oskrbovalnimi in higienskimi napravami, ako so seveda na razpolago potrebna denarna sredstva. Težje je že uporabiti studenec z nižjo lego, ker je potrebno črpanje, ki ne dela težav, če je na razpolago elektrika. Vse večje ovire pa so, če ni elektrike, ker zahteva obratovanje z drugimi pogonskimi sredstvi (benzin, nafta, lesni plin) posebno strokovno znanje. V posebnih primerih se da uporabiti tudi hidravlični trkač (oven, kovač), vendar mora biti studenec dovolj močan, da s svojim prostim padom poganja trkač, ki dvigne del vode v potrebno višino. Končno moremo zasloni izrabiti studenec, ako leži toliko višje, da moremo speljati iz njega vodo vsaj do bližine posestva.

Kjer ni površinske vode, pride v poštev podzemeljska voda. Razlikujemo dve vrsti te vode: talna (stoječa) voda in voda podzemeljskih tokov. Talna voda nastopa v zdrobljenih hribinah zemeljske skorje in se giblje med temi drobci v smeri padca talne nepropustne plasti. Podzemeljski toki se pa gibljejo v podzemeljskih špranjah in votlinah podobno kot nadzemeljski vodi toki. V kraškem terenu, ki pri nas prevladuje, bomo predvsem našli talno podzemeljske tokove. V takem ozemlju je pri kopanju vodnjakov odvisno le od sreče, da našli bomo podzemeljski tok. Pa tudi v ozemljih s talno vodo, ki se giblje v širokih pasovih, je dostikrat kopanje vodnjaka zastoj. Zato je, da je vodonosni plasti vrinjen nepropusten material, pa bo ostal vodnjak brez vode, dočim je mogoče nekaj metrov proč vode v izobilju. Smernice za kopanje vodnjakov bodo dali predvsem že obstoječi vodnjaki. Kjer pa teh ni, je delo zvezano z določenim rizikom.

Če odpovedo vsa sredstva za vodno preskrbo, ostane zadnji izhod, da nabiramo deževnico. Odprtih kalih (lužah), v katerih se zbira poleg deževnice tudi nesnaga, tu ne bomo pravljali. Pravilno zgrajena zaprta kapnica (cestna), v kateri se nabira deževnica z opečnih streh ali betonskih ploskev, lahko povsem zadosti potrebam domačije.

Posestnik, ki namerava oskrbeti svojo domačijo z vodo, si mora biti na jasnem, koliko vode potrebuje v gospodarstvu, vedeti pa mora tudi, ali bo z napravo, ki si jo je zamislil, mogel dobiti potrebno množino vode. Vsak gospodar si lahko izračuna, koliko škafov vode znošijo ženske dnevno na svojih glavah domov. Toda za vodopreskrbo napravo naj to ne bo merilo. Čim lažje prideš do vode, toliko več jo boš tudi potrošil. In to je tudi pravilo. Kultura naroda se ocenjuje tudi po uporabi mila in vode. Brez vode ni čistoče.

Za izračunavanje potrebne vodne množine, ki se dnevno potroši v gospodinjstvu, se navajajo te-le številke:

Osebnostna uporaba za pitje, kuho in umivanje	lit. na dan
Pranje perila za 1 osebo dnevno	20-30
Stranišča na vodno izpiranje, enkratna uporaba	10-15
Enkratno polnjenje kopalne kadi	5-10
Prha	350
Velika živina (govedo, konji), na glavo	20-30
Mala živina, na glavo	50
Škropljenje vrta, dvorišča, dnevno za kvadratni meter	1.5

V kakšnem obsegu se bo preskrbelo posestvo z vodo, je predvsem odvisno od vodne množine, ki je na razpolago. Pri vodovodu, za katerega se zajame močan in stalen studenec, naj se raje povečajo navedene številke in računa z večjo potrošnjo. Upoštevati je treba tudi porast družine, živine, razširjenosti posestva itd. Kdor se odloči za gradnjo vodnjaka, ne more naprej presoditi, koliko vode bo mogel dobiti iz njega. To se šele pokaže, ko je vodnjak izkopen. Pri kapnicah se je pa treba omejiti na najnujnejše potrebe. Njena velikost se mora ravnati po površini lovinskih ploskev (streh), ki so na razpolago.

V naslednjih treh poglavjih so podani najvažnejši nasveti, kako pravilno zasnujemo vodno preskrbo.

Vodovodi.

Pri zasnovi vodovoda je predvsem treba poznati jakost studenca in kakovost vode. Noben studenec ni stalen. Jakost studenca se spreminja z vremenskimi razmerami. Po dežju bo narastel, ob suši pa pojemal in lahko tudi popolnoma usahnil. Za merjenje jakosti je treba v bližini izvira zavezati in sprejeti studenec v primeren žleb, odkoder teče v podstavljeno posodo. Z uro v roki določimo čas polnitve. Recimo, da se je napolnil škaf vsebine 18 litrov v 72 sekundah. V eni sekundi se je torej na teklo 0.25 litrov vode. V enem dnevu, ki ima $60 \times 60 \times 24 = 86.400$ sekund, priteče $0.25 \times 86.400 = 21.600$ litrov vode.

Taka merjenja je treba ponavljati v vseh letnih časih. Najbolj važno merjenje je ob suši, ker ima takrat studenec najmanj vode. Toda tudi suša ni vsako leto enaka. Zato je važno, da poznamo najnižje stanje studenca v več letih. Za vodovod je treba poznati najnižje vodno stanje. Kdor se ne drži tega načela, bo imel korist od vodovoda le ob deževnem vremenu, ob suši, ko vodo najbolj potrebuje, pa nobene. Zato naj posestniki, ki nameravajo graditi vodovod, že od vsega pričetka pogostokrat merijo količino vode studenca, ki bi prišla za vodovod v poštev. Te podatke si naj zapišejo v poseben seznam in navedejo dan, ko je bilo merjenje izvršeno. Pri naših razmerah je suša največja v februarju, avgustu ter septembru, včasih tudi še v oktobru. Šele ko je ugotovljeno najnižje stanje studenca, se more presoditi, v kakšnem obsegu se naj vodovod zgradi.

Vzemimo primer, da se posestvo preskrbi z vso potrebno pitno in gospodarsko vodo.

Potrebno količino vode določimo po sledečem vzorcu:

Za osebno potrebo družine 10 članov po 20 litrov na dan	200
Pranje perila enkrat na teden: za to se potrebuje za osebo in dan 10 l vode in je potrebno za ves teden $7 \times 10 \times 10 =$	700
Uporaba stranišča za vsakega člana družine po 3 krat na dan po 5 l vode: $10 \times 3 \times 5 =$	150
Kopalnico najbrž ne bo uporabljala vsa družina vsak dan. Recimo, da bo na dan, ko se pri hiši pere perilo, vzel kopelj samo en član družine, t. j.	350
V vročih poletnih dnevih si bodo nekateri člani družine privoščili prho večkrat na dan. Vzemimo povprečno 20 prh po 20 litrov	400

PRAVNI NASVETI

Veljavnost oblačilnih izkaznic. Zaradi raznih zlorab, ki so se dogajale, je odredeno, da so veljavne samo one oblačilne izkaznice, ki so opremljene s potrdilom okrajnega glavarstva, odnosno mestne občine ljubljanske oziroma doli navedenih občin. Imetniki oblačilnih izkaznic morajo zato te predložiti v potrditev. Potrditev izvrše za upravičene s področja mesta Ljubljane mestni preškarbovalni urad, s področja občin Dobrova, Polhov Gradec, St. Jošt, Horjul, Log, Brezovica, Tomišelj, Preserje, Borovnica-Rakitna, Ig, Šmarje, Rudnik, Dobrunje, Polje, Rojce, Hotedršica, Logatec, Planina in Rakeč, dotične občine, na ostalem področju pa okrajno glavarstva sama. Izkaznice brez tega potrdila se ne smejo več sprejemati.

Prijava motornih vozil. Vsi lastniki ali oskrbniki motornih vozil (potniških avtomobilov, tovornih avtomobilov, ambulanznih, škropljenih ali gasilskih avtomobilov, motociklov, priklonnikov ali vlačilcev itd.), ki imajo v Ljubljanski pokrajini svoje stalno bivališče, morajo obvezno prijaviti vsako motorno vozilo šefu pokrajinske uprave na posebni tiskovini, ki se dobi pri Uradu za civilno motorizacijo v Ljubljani, Wolfova ul. 12. Prijave je oddati priporočeno ali osebno najpozneje do 15. decembra t. l.

Obrestovanje vlog pri Mestni hranilnici v Kočevju ukinjeno. Šef pokrajinske uprave v Ljubljani je z ozirom na razmere pri Mestni hranilnici v Kočevju, ki je v likvidaciji, odredil, da se obrestovanje hranilnih vlog pri tej hranilnici ukine. Odredba velja za vse še ne pripisane obresti.

Kazni za slobočje. Kdor stori napad na telo ali življenje pripadnika nemške oborožene sile ali ali nemškega naroda, se kaznuje s smrtjo. Prav tako se kaznuje, kdor stori nasilno dejanje proti nemški oboroženi sili, njenim napravam in ustanovam. V lažjih primerih se sme prisoditi kazen na prostosti. — V denarju in s kaznijo na prostosti, v hujših primerih pa s smrtjo, se kaznujejo: a) kazniva dejanja zoper varnost življenja in lastnine; b) kopčenje in skrivno kupčevanje, kakor tudi sleherni skupnosti škodljivo ravnanje; c) nemški državi sovražno udejstvovanje in pomoč k temu; d) neupoštevanje ali oviranje oblastvenih ukrepov in odredb, kakor tudi vsaka naslovna k temu; e) naklepno poškodovanje javnih ustanov in naprav (železnice, pošte, telefona itd.), kakor tudi vsakršna gospodarska sabotaža.

Omejitve tovornega prometa s avtomobili. Po odredbi šefa pokrajinske uprave ljubljanski lastniki tovornih avtomobilov ne smejo brez predhodnega dovoljenja Urada za civilno motorizacijo izvrševati prevozov s tovornimi avtomobili izven vojaške zapore (bloka) mesta Ljubljane. Izven ljubljanske lastniki tovornih avtomobilov pa ne smejo brez predhodnega dovoljenja gori omenjenega urada izvrševati prevozov s tovornimi avtomobili izven 50 kilometrskega kroga njihovega stalnega bivališča. Ta odredba je bila izdana v zaščito javnega interesa, zlasti prehrane prebivalstva. Prekršitev iste bi imela za posledico kazen odnosno zapleno vozila.

Posestvo je tako veliko, da lahko goji n. pr. 20 glav velike živine, četudi jih ima mogoče ta čas le 10. Posestnik računa z razmahom svojega gospodarstva in računa za 20 glav velike živine po 50 l na dan	1000
Na podoben način računa tudi za malo živino n. pr. 30 glav po 10 litrov	300
Ob veliki suši pa bo treba dnevno škropliti vrt. Pri površini vrta 1000 kvadratnih metrov se potroši dnevno $1000 \times 1.5 =$	1500
Če bo imelo posestvo še kake druge potrebe, naj to presodi posestnik sam po prostem predvidu.	
Skupaj	4600

K temu znesku je prišteti še najmanj 20% za razne nepričakovane potrošnje, večjo potrebo v poznejših letih ter neizogibno izgubo vode, t. j.

Skupno bo potrebno na dan vode . . . 5520
(Dalje prihodnjik!)

Kaj je NOVEGA

d Obveznost propustnice za Jadransko Primorje odpravljena. Der Oberste Kommissar na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje« je odredil, da se ukine obvezna posest propustnic na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje«. Kdor se zadržuje na področju operacijskega ozemlja »Jadransko Primorje«, mora imeti stalno pri sebi veljavno, s fotografijo opremljeno uradno osebno izkaznico. Predpisi, ki prepovedujejo vstop v lokalno blokirane kraje ali dostop na javne ceste, trge in pota pomoči (po policijski uri), se ne spreminjajo z ukinutvijo obvezne posesti propustnic.

d Poštini promet s Škottljico so obnovili počenši s 27. novembrom. Zaenkrat opravljajo samo navadno pisemsko službo.

d Skrb za krompir je zadnje čase zelo nadlegovala Ljubljancem, pa tudi mnoge podeželane. »Preveduc« se je vendarle posrečilo zagotoviti prebivalstvu Ljubljane več sto vagonov tega našega vsakdanjega kruha, ki ga bo postopoma oddajal potrošnikom.

d Zanimiv avtomobil. Te dni so si Ljubljanci z zanimanjem ogledovali mali avtomobil s slovensko oznako »Ajdovščina 0001«. Avtomobil je last ajdovske občine na Vipavskem in služi tej občini za dovoz prehrane in drugih potrebščin obče koristnega značaja. Iz Ljubljane je avtomobil odpeljal Šolske knjige za vipavske mladež, ki komaj čaka nanje.

d Ravnateljstvo za prehrano v Trstu je na željo prebivalstva preklicalo določbo, da morajo mlekarice oddajati mleko hladilnici v Trstu. Obnovljeni so s tem stari, preizkušeni dobri predpisi in lahko odslej mlekarice spet dostavljajo mleko na dom.

d Na 150 lir kazni je bila obsojena pred tržaškim sodiščem 32letna Marija Furlan, ker je prinesla v Trst posneto mleko. Prenizka kazen.

d V prid prizadetim istrskim družinam so pričeli v Trstu zbirati oblačila in druge potrebščine.

d Tobak na izkaznice. V goriški pokrajini so dobili prebivalci te dni prvič tobak na običajne živilske izkaznice. Moški so prejeli po 40, ženske pa po 15 cigaret. V bodoče bodo uvedli za tobak posebne izkaznice.

d Zelo se je požlahtnila reja štajerskih kokoši v ptujem okraju. Tam so zadnji čas razdelili 50.000 čisto plemenskih piščancev. Hoteče, naj bi štajerske kokoši zlegle na leto 120 jajc, namesto dosedanjih 80. Urejšajo vzorne kokoši kmetije.

d Desetletnico ustanovitve važne nemške organizacije »Kraft durch Freude« so nedavno slavili po vsej Nemčiji.

d V bližini Sv. Lucije so neznanec obstrelili 42letnega Andreja Janeža, ko se je vračal zvečer domov.

d Novo glasheno šolo so nedavno odprli v Brežicah.

d Jubilej plemenitega lovstva. Nedavno je znani celovski lovec Jožef Vošič petindvajseti povabil svoje goste k vsakoletnemu lovskemu jesenskemu pogonu na hribu pri Gospe Sveti. Prebral je v svojem nagovoru imena vseh 70 lovcov v okolišju, ki so v zadnjih 25 letih morali pod ruho.

d Med Trstom in Benetkami vozijo od 25. vembra dalje samo osebni, temveč tudi pospešeni in brzi vlaki.

d Nesreča ne počiva. 22letni sluga Lucijan Jelenc je zgodaj stal v neki vrsti, čakačoj na sprejem. Postal mu je slabo. Padel je ter se potakel po glavi in obrazu. — Posestnik Ivan Šerjak je na Ižanski cesti padel in si zlomil desno nogo. — Zasebnica Ivana Sprajcarjeva je na Miklošičevi cesti v Ljubljani padla in si zlomila desno nogo. — V Kropi rojeno 66letno zasebnico Marijo Matulji je na domu na Ljubljanski Tyrševi cesti zadela kap. — Prav tako je zadela kap v Predovičevi ulici na stanovanju 66letno Marijo Dolenčev. — Janezu Korjuru iz Slov. Bistrice je voz poškodoval nogo. — V Mariboru je padel 36letni zidar Jakob Krempel. — Juriju Niklu iz Sp. Velke pri Slad-

kem vrhu je cirkularka odrezala 4 prste leve. — 11letni Janez Markoš iz Maribora si je pri padcu izpalnil levo.

d Tri milijone različnega orodja (krampov, lopat, motik) je izdelal v svojem življenju 75letni kovač Jože Božič iz Pernice pri Rušah na Spod. Štajerskem.

d Par ljubljanskih nezgod. Trnovčan Janez Breskvar, stanujoč na Cesti na Loko, je tako nerodno preskočil kanal, da si je zvinil desno nogo. — V Čopovi ulici stanujoči Ilruška Aleksander se je na nogi zbadel ob žebelj. Nastopilo je tako hudo zastrupljenje, da je moral iskati zdravniško pomoč. — V Florjanski ulici stanujoča zasebnica Berta Zalokarjeva je spodrsnila na pločniku in si zlomila desno nogo. — V Ciglerjevi ulici je padel z lestve delavec France Skrajnar. — Cirkularka je 42letnemu mizarju Ignaciju Strmoletu obrezala prste leve roke. — Delavkin sin 7letni Tonček Lah se je z vrelo vodo poparil po levi nogi.

d Ljubljanske prometne nesreče. Na Prulah stanujoči železniški delavec, 26letni Ivan Potrebuješ, je na glavnem kolodvoru spodrsnil in padel pod vagon, da mu je kolo zdrobilo v zapetju desno roko. — Na Ambroževem trgu je tramvajski voz podrl 22letno posestnikovo hčerko Ivanka Petrovičevico iz Logatec, ki je dobila poškodbe po glavi in života.

NOVI GROBOVI

V Sodražici so pokopali Fajdiga Julko roj. Dejak. — V Trbovljah je umrl Franc Drnovšek. — Pri zločinskem napadu komunistov na vas Grahovo je padel tudi občinski tajnik v Cerknici Petrovič Radovan. — V Ljubljani so odšli v večnost: posestnik Franc Kunaver, 77letna Barbara Jalovec, Koban Viktorija, ravnatelj Združenih opekarn Branko Kostič, učiteljica v pok. Dora Cizelj roj. Debelak, inž. Franc Zelenko, Danica Petek roj. Sabotič, Salehar Angela iz Prelesja pri St. Rupertu, posestnik Babič Alojzij, mati duhovnika Križman Ivana, uradnica ZSZ v M. Minka Gruđen, strojevodja drž. žel. v L. Ludovik Novohradsky, mesarski mojster Karel Černe, lastnik tovarne čevljev »Jadranc« Anton Stefe in s. Erziljina Hafner. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

Okrog sosedov

s Velike komunistične izgube na Hrvaškem. Hrvatsko časopisje poroča, da so imeli komunisti na Hrvaškem v spopadu z nemškimi in hrvaškimi četami povsod zelo velike izgube. Tako je v boju na polotoku Pelješcu padlo 600 komunistov, veliko število jih je bilo ranjenih. V okolici Brčkega so imeli komunisti 278 mrtvih in 400 ranjenih. Številne izgube so imeli tolovaji tudi v bližini Sarajeva in Prijedora. V teh spopadih s komunisti so nemške in hrvaške čete povsod privedle tudi mnogo ujetnikov ter zaplenile velike količine orožja, streliva in hrane.

Žolčni kamni

Nemški zdravnik dr. Liebesang v časopisu »Umschau« poudarja, da so sestavine žolčnih kamnov stalno v telesu ter jih običajno najdemo v žolčnem mehurju in drugod v tekočem in ne v trdem stanju, zaradi česar so tudi popolnoma neškodljive. Žolčni kamni nastanejo šele, ko se te sestavine strde. Prenasičenost telesa s temi snovmi (kolesterolom, kalcijevo soljo in žolčnimi barvili) in njihovo nakopičenje na gotovih krajih telesa, n. pr. ob malem kristalu sečne kisline v žolčnem mehurju, tvori prvo jedro žolčnih kamnov. Dr. Liebesang meni, da najbrž nastane pred tvorbo žolčnih kamnov neka predstopnja, na katero se šele vsede trd kristalni sloj. Sloji se kopičijo drug za drugim in tako nastane okrog trdega jedra več plasti. Prerez žolčnega kamna je podoben prerezu starejšega drevesa, pri katerem tudi vidimo več plasti, ki odgovarjajo posameznim letnicam.

Najvišji poštni urad

se nahaja v Indiji. Tamošnja poštna uprava ima svoj urad v višini 5100 m v Tibetu. To je vsakakor višina, če pomislimo, da je naš Visoki Klek visok nekaj čez 3000 m. V Glanceju in Jatuni je pošta zlezla v višino 4470 m oziroma 3333 m. Vsi trije poštni uradi, ki redno posredujejo, se nahajajo na glavni trgovski poti, ki veže Indijo z Lhaso, središčem Tibeta.

KRATKE

148 železniških tatov je zaprla od 3. do 11. novembra fašistična železniška milica.

Pet let je že dr. Hacha državni predsednik v češko-moravskem protektoratu. Hitler mu je čestital.

Primere delovne nesposobnosti in reakcije naziva angleški komunistični časopis »Daily Worker« ministre Grigga, Amerija in Simona.

Stalinov imperializem je največja nevarnost, ki je kdaj ogrožala Evropo, piše francosko časopisje.

Japonska mornarica je sovražniku na novo potopila štiri letalonosilke in dve križarki, več drugih vojnih ladij pa poškodovala.

Nova republikanska vojska nima nič skupnega z bivšo kraljevo armado, je dejal te dni govornik rimskega radija.

Preko tisoč žrtev je zahteval ono soboto potres v turški Ankari, tudi več podeželskih krajev je porušeni.

60.000 človeških žrtev je zahtevala kolera samo v indijski pokrajini Bengaliji. Tudi malarija je zelo razširjena.

Kolumbija je napovedala vojno Nemčiji, diplomatski dopisnik DNB-ja dr. Horm imenuje to napoved — burko.

Kanada mora dobiti lastno narodno zastavo, zahteva list »Empire News«.

5000 plemenskih merino ove bo zaradi izboljšanja ovčje pasme uvozilo iz Nemčije bolgarsko kmetijsko ministrstvo.

Po bombardiranju francoskega Toulona po Angloameričanih so našli v mestu 352 mrtvih in 527 ranjenih.

Dne 23. in 24. novembra izvedena druga cestna zbirka v Nemčiji je dala za zimsko pomoč skoraj 50 milijonov mark.

V zdravilišču Cannstatt pri Stuttgartu je umrl 81letni Georg Stähle — prvi šofer na svetu.

V Severni Afriki je treba plačati za funt šterling 300 francoskih frankov, ob zasedbi samo 175.

V Rimu je umrl 77letni kardinal Cremonesi, ravnatelj zavoda za verske zadeve v Vatikanu.

Italijanska akademija je prenesla svoj sedež iz Rima v Firence.

Dnevno časopisje poroča, da se bodo v perzijskem Teheranu v kratkem sešli Stalin, Roosevelt, Churchill in Čangkajšek.

20.000 ljudi je bilo na protiboljševškem shodu v Revalu na Estonskem.

Stalina bo na poti v Teheran spremljal tudi Beneš, poroča list »Socialdemokrat« v dopisu iz turške Ankare.

Veliki viharji so divjali na ozemlju južne Finske, povzročili ogromno škodo na stavbah in zruvali nad 200.000 dreves.

»Dosej nismo mogli izvesti še ničesar, kar že ne bi nasprotnik (Nemec) že vnaprej vedel,« je priznal te dni londonski časopis »Daily Mail«.

21 italijanskih delavcev, obtoženih upora, so ustrelili v Neaplju Angloameričani, ki prisilno mobilizirajo italijanske delavce za Združene države.

Nad 2000 grozdov je imel letos en sam trs v Cruetu pri srancoskem Lyonu; iz njih so iztisnili 150 litrov mošta.

Sodobni ladjski vijaki tehtajo do 17.000 kg in imajo do 5 m v premeru.

17.000 kg izvrstnega čaja je letos pridelala Turčija ob obali Črnega morja.

Lokomotiva je zavozila v bližini Briga na švicarskem ozemlju v skupino 30 vojakov in večino usmrtila.

Redne odnošaje s Sovjetsko zvezo so pod vplivom anglo-ameriške agitacije zahtevale socialdemokratske organizacije v švicarskem Baslu.

Nemci so večino angleških ujetnikov v Italiji spravili na varno in jih ni mogel Badoglio izročiti Angležem, je izjavil angleški vojni minister.

20.000 gamsov živi v planinskih predelih solnograškega okrožja v Nemčiji.

Novo letališče za ameriško vojsko so pred kratkim odprli v Kairu.

Križem sveta

Kaj bo leta 2000

Neki profesor si je izmislil, da bi vprašal ameriške državljane, katerih 12 stvari bo po njihovem mnenju človek skušal doseči v prihodnjih 100 letih. Na svoje vprašanje je dobil nešteto odgovorov, ki jih je spravil na 12 sledečih točk: 1. Podaljšanje človeškega življenja na 100 let. 2. Hitra in popolna ozdravitev raka in revmatizma. 3. Sredstvo za popolno izločitev vsake telesne bolečine. 4. Možnost obleteti zemljo v 24 urah brez vsake nevarnosti. 5. Prenajanje elektrike brez žice in brez izgube. 6. Proizvajanje na debelo oddajnih in prejemnih radijskih aparatov v velikosti žepne ure. 7. Prevažanje medvezdnih letal na luno. 8. Proizvajanje umetne vode, polne sončne svetlobe. 9. Pospeševanje čisto kemične hrane. 10. Ohranitev ženske lepote do visoke starosti. 11. Barvna in reliefna kinogledališča. 12. Iznajdba, s katero bo mogoče po mili volji delati vreme, lepo ali slabo. — Nekaj teh reči je pač mogočih in verjetnih, nekateri odgovori pa so docela — ameriški.

Poučna zgodba o lisičjem mesu

Nekje je pastir ubil lisico. Najprej jo je slekel, meso pa je razkosal in ga zmetal kokašim, psom in mačkam. Nekaj mesecev pozneje zbolita dva domača za neznano želočeno bolezen. Zdravnik ju takoj preišče in dožene, da sta zbolela na trihlinah. Domača sta tajila, da bi uživala meso trihlinoznih prašičev, ker je bila domača kolina šele pred duri. Zdravnik je dolgo ugibal za vzroki in končno ugotovil zanimivo dejstvo: nevarnih trihlin so se našle kokašim od lisičjega mesa, od zaklanih in použitih kokašim sta dobila trihline obojnika. — Lisičje meso je običajno trihlinizno in ga zato je zakopljemo vsaj meter globoko v zemljo, da segnje.

Voda zdravilo proti raku

Ameriški zdravnik je iznašel svojevrsten način zdravljenja raka. Trdi namreč, da je najboljšo zdravilo proti tej zavrtni bolezni voda. Svoje bolnike zdravnik obseva na bolnih mestih z rentgenovimi žarki, nakar jim vbrizga parkrat na dan destilirano vodo. Poizkusi z živalmi so se dobro posrežili. Na raku obolele živali so ozdravele po šestdnevni kuri. Sedaj namerava zgraditi pravi sanatorij za na raku obolele in jih bo zdravil po svoji novi metodi.

Zaklad v družinski grobnici

30letni komornik Leon Duhamel je na pokopališču v Pantinu na Francoskem urejal grobnice svoje rodbine. Nedavno je odkril v majhni duplini dve večji konservni škattli. Pogledal je vanji in ugotovil, da vsebujeja nekoliko zavrtikov zlatnikov, in sicer 52 zlatnikov po pol franka, 512 kosov po 2 franka, 178 kosov po 5 frankov in 921 kosov po 30 frankov. Vsi kovanci so imeli podobo Napoleona I. ali Napoleona III. Komornik je ponesel zaklad na policijski komisariat, ki je uvedel preiskavo.

Novo zvezde

Mednarodno zvezdoznansko društvo je nedavno objavilo, da so zvezdoslovci odkrili zadnji čas 237 malih planetov, ki krožijo v bližini Jupitara in Marsa. Med zvezdoslovci je nastalo glede odkrivanja zvezd pravo tekmovalstvo, kakor so politiki nekoč tekmovali v odkrivanju bodočih kolonij. Največ zvezd so lani odkrili Finci, namreč 86, Nemci 63, Belgijci 21, Francozi 17.

Komaj sedem centimetrov velik klavir

je izdelal nek Madžar. Trdil se je z njim cele štiri mesece. Klavirjev glas je tih, a nenavadno čist. Da ga je dobro slišati, mora biti postavljen zvočnik-ojačevalec, s pomočjo katerega se sliši kakor normalen klavir. Seveda tudi ni mogoče igrati z rokami, ko je pa cela roka velika, kot je dolg ves klavir. Igralec se mora posluževati posebnih palčic. Madžar je dobro kalkulator, ker je mali klavir kmalu prodal za denar, kolikor ne stane niti najboljši običajni klavir.

Očesne bolezni in vojna

Svoj čas je bil kongres nemških okulistov v Draždanah. Udeležilo se ga je okoli 300 strokovnjakov, ki so obravnavali očesne bolezni z ozirom na vojno. Ker se raznašajo glasovi, da ljudje vedno bolj trpe za tako imenovano »nočno slepoto«, so zdravniki izjavili, da ta ne izvira od zatemnjevanja, temveč od tega, ker ljudje ne ravnaajo pravilno. Da se oko privadi teme, potrebuje od 2 sekund do 2 minut časa. — Prava »nočna slepota« nastaja samo zaradi pomanjkanja vitamina A, ta pa se nahaja v maslu, špinati, paradižnikih in solati. »Nočna slepota« se torej ne more označiti za bolezen, ki pohaaja od vojne.

Poljub po električnem toku

Strasen način samomora sta si izbrala v nekem kraju blizu Brna na Moravskem 23letni Jan Sibinka in 20letna Blažena Kudelkova. Jan Sibinka je bil sin imovitih roditeljev. Oče in mati sta pritiskala nanj, naj se oženi z bogato nevesto, ki bi se povečala hišno blagostanje. Sin pa ni hotel nič slišati o tem. Zaljubljen je bil v 20letno domačo služkinjo Blaženo Kudelkovo in ni maral razen nje nobene druge ženske. — Oče in mati sta se močno protivila tej zvezi ter sta sinu in služkinji zabijevala, da ne bo nič iz njunega načrta. Zato sta mlada zaljubljenca napravila sklep, da se na nenavaden način poslovita od življenja. Nataknila sta si na roke rokavice iz gume. Nato je Jan Sibinka pripravil električno stikalo ter je dal njegov konec v roko Kudelkovi, sam pa se je dotaknil kabla z visoko napetostjo. Ko je bilo vse pripravljeno za sigurno smrt, sta se zaljubljenca objela in stisnila ustne v skupen poljub. Pri tej priliki se je sklenil električni tok. Jan Sibinka je bil pri priči mrtve. Božena Kudelkova je omahnila na zemljo. Prenesli so jo v bolnišnico, kjer je podlegla trpljenju.

Bismarkov osel

Ko je južnozapadna Afrika postala nemška kolonija, so po rajbu šepetali, da bo Bismark osebno obiskal novo nemško posest. Eden višjih dostojanstvenikov iz njegove okoličnice je državnik vprašal, ali misli res potovati v Afriko. Po kratkem razmišljanju se je stari državnik odrezal: »Da, potoval bom, toda samo na tistem oslu, ki si je to vest izmislil.«

Vojna in živčevje

O enem izmed najbolj nenavadnih učinkov vojne poroča neki list iz švicarskega Jure. Prebivalci tega obmejnega gorovja so bili nedvomno na zelo izpostavljenem mestu. Tega ozemlja vojna sicer ni neposredno prizadela, vendar pa je videti, da so njena bližina, ropotanje letal in grmenje topov zelo vplivali na živce ljudi. Tako trdi vsaj omenjeni list, da ni bilo v območju švicarskega Jure še nikoli toliko mrtvih zavoljo srčne kapi, kakor ob tem času. Isti list pravi, da je nemara v zvezi švicarskih pretresov tudi to, da je bilo v teh krajih nenavadno mnogo prezgodnjih porodov.

Sestavni deli Bolgarije

Narodni poslanec Kožuharov, ravnatelj lista »Slovac«, je v govoru na zasedanju saborja med drugim izjavil, da zahteva Bolgarija Tracijo, Mecedonijo in Dobrudžo. Mecedonija je sestavni del Bolgarije in zato se ji Bolgari ne bode nikoli odrekli.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Napaca in služkinjo
vjezo vseh kmetih
del sprejemem. Hribar
Marita, Rudnik 47.

Čitajte »Domoljub«!

Veverične kože in vse
druge
kože od divjačine
kupi stajno trgovina
Zdravič, — Ljubljana,
Šteri trg 30.

Opozorilo!

Opozorjamo p. n. konzumente, da je Sedlar Ivan, lastnik tovarne hranil »Sladac«, Ljubljana-Moste, stavil v promet škatle z napisom »Pravi Franckov dodatek kavi« po ¼ kg, katere pa ne vsebujejo našega izdelka. Te škatle se razlikujejo od naših originalnih škatel samo po barvi minčeka na sprednji strani škatle. Na naši originalni škatli je namreč minček temnomodre barve, torej iste temnomodre barve kot sta dva trakova in površina, na kateri se nahaja ime »Franck« na sprednji strani škatle, dočim je na škatlah, ki jih je stavil v promet Sedlar Ivan, barva minčeka črna, a trakova in površina pa temnomodre barve.

Škatle Sedlarja Ivana sploh ne vsebujejo nič najmanjšega odstotka cikorije, temveč so napolnjene z neko drugo mešanico.

Proti Sedlarju Ivanu smo zaradi gornjega uvedli sodni postopek.

FRANCK industrija KAVOVINA D.D.

prej

Hinko Francka sinovi d.d.

ZAGREB

Križanka št. 27

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10				11				
12			13					
14					15		16	
17			18	19	20			
21				22				
23		24				25		26
27	28			29	30			
31			32	33	34			
35			36			37	38	
39					40			

Vodoravno: 1. hrastov plod, 6. vodorod, 10. kača, 11. čistilo orodje, 12. kačji ugriz, 13. seznam oseb, 14. električni pol, 15. moško ime, 17. pevsko znamenje, 19. lesena posoda, 21. zemeljsko posedanje, 22. žensko ime, 23. tok, 25. umetnina, 27. čebelji samec, 29. žensko ime, 31. hrušč, 34. mesto v Romuniji, 35. žuželka, 36. hrana, 37. reka v Rusiji, 39. kanal, 40. pripadnik izumrlega naroda.

Navpično: 1. načelnik občine, 2. sloga, 3. nadloga, 4. starorimski pesnik, 5. dom, 6. navlaka, 7. nečednost, 8. turški naslov, 9. del spovedi, 16. denarno pismo, 18. izraz pri kartah, 20. žensko ime, 21. ureditev, 24. razbojnik, 25. ruska politična osebnost, 26. ranocelnik, 28. padavina, 30. upanje, 32. del voza, 33. lahkoatlet, 34. vaja, 38. katoliška akcija.

Rešitev križanke št. 26

Vodoravno: 1. kriza, 6. ubod, 10. umor, 11. nšva, 12. Banat, 13. eler, 14. znak, 16. ocena, 19. Loman, 22. strm, 24. otok, 25. miner, 26. Moste, 27. Tana, 28. usta, 30. dokaz, 33. Kirov, 36. piré, 38. Atos, 39. estet, 40. zasad, 41. tasa.

Navpično: 1. kub, 2. rman, 3. ion, 4. zrak, 5. Anton Medved, 6. ujec, 7. bit, 8. oven, 9. dar, 14. zlom, 15. Amos, 17. Elna, 18. amra, 20. etos, 21. Akta, 22. sito, 23. Rena, 28. ukaz, 29. tros, 31. kila, 32. Zeta, 34. Ita, 35. osa, 36. pst, 37. Res.